

TİYATRO OYUNLARI DİZİSİ

Reşat Nuri Güntekin

HÜLLECİ

İNKILÂP VE AKA KİTABEVLERİ

ŞAHISLAR

Hilmi Efendi... 40 - 45 yaşlarında... Mazul bir tapu kâtibi... Ehlidil bir adam...

Şerif... 40 yaşlarında...

Hafız... Kardeşi... 30 yaşlarında.. Sarıklı, cüppeli, ince sakallı, alıkça bir softa...

Mahalle İmamı... 60 yaşlarında...

Salâhi Molla... Murabahacı, 60 yaşlarında...

Parnak... 25 - 30 yaşlarında eski külhanbeyi kıyafetli bir hırsız... İki bekçi...

Melek... 25 yaşlarında güzel, saf, sade bir ev kadını.

Rukıye... 55 - 60 yaşlarında... Kaynana.

Adile Dudu... 65 - 70 yaşlarında korkunç bir mahalle karısı...

Zehra... Kızı, çirkin ve aptal...

[*Vak'a Medenî Kanundan evvel İstanbul'un fakir mahallelerinden birinde geçer.*]

HİLLECİ

BİRİNCİ PERDE

[Eski bir evin sofası... Ortada büyük bir merdiven kapısı... Sağda bir pencere, bir kapı, solda iki kapı... Kırık dökük eşya, bir eski kanape, masa, sandalyeler.]

Sahne : I

Şerif - Rukıye - Sonra Salâhi Molla

Şerif

Bana bak anne... O Salâhi Molla yine sokaklarda dolaşıyor... Korkudan pencerenin önüne gidemiyorum. Gelecek olursa benim Bursaya gittiğimi söyle... Ne belâ herifmiş canım.

Rukıye

Sabahtan beri iki defa geldi. Birincisinde «yok» dedim. Defoldu gitti. İkincisinde «yine yok» dedim. İnanmadı. «Demin pencerenin önünde şarkı söylüyordu. Kulağımla işittim» dedi.

Şerif

Şu edepsiz heriften yakamızı kurtarmak için ne yapsak acaba?

[illegible] kapı yavaşça açılır; Salâhi Molla içeri girer... Eliyle selâm verir

Salâhi Molla

O edepsiz heriften yakayı kurtarmak için ne yapmak lâzım geldiğini ben sana söyleyim Efendi birader. Alacağı olan yüz elli lirayı verir, senedi elinden alırsın... Olur biter... Bunda üzülecek ne var a iki gözüm...

Rukıye

[Bir havlu yakalayıp başını örterek]

Ayol... Burada namahrem var... Bir «destur» demeden paldırküldür müslüman evine girilir mi?

Salâhi Molla

Artık seninle benim namahremlik halimiz kaldı mı hemşire Hanım...

Rukıye

[Hiddetle]

Yarabbi sen bilirsin.

Şerif

Valdenin hakkı var... Bizim bildiğimiz insan bir eve gireceği zaman ev sahibinden izin ister...

Salâhi Molla

Sizin bildiğiniz doğru amma bizim artık beklemeğe sabrımız kalmadı. Hem biz öyle teklifli tekellüflü insanlar mıyız canım? Kapıyı çaldım. Bu sefer Allahtan ev sahibiniz Adile Dudu açtı... Sizi sordum. «Yukarı sofada oturuyor... Çıkıver» dedi.

Şerif

[Kendini tutamıyarak]

Hay Allah belâsını versin...

Salâhi Molla

[Gülerek]

Kadıncağızın ne kabahati var a canım... Evde olmadığınızı nereden bilsin.. Her ne ise uzunuzadıya başınızı ağrıtmayım... Paralar hazır inşallah...

Şerif

[Kuvvetle]

Elbette... Hazır gibi bir şey...

Salâhi Molla

Hazır olduğuna memnun oldum amma o «gibi bir şey» i pek beğenemedim...

Şerif

Yani yarın bu saatte paraları cebinde bil...

Salâhi Molla

Bugün de şu işi bitirmeden ayrılırsak Allah bilir artık sizinle ne zaman görüşmek kısmet olur.

Şerif

Canım Molla.. Bunlar ne biçim sözler Allahaşkına... Kaçkın da değilim ya... Bizim küçük birader bugün cerden dönecek... Üç gün evvel bir mektubunu aldım... Bu ramazan Edirne'de dehşetli para kazanmış... «Kemerin içi sucuk gibi altın dolu» diyor...

Salâhi Molla

İşimiz Hafız Halilin cer hocalığından kazandığı paraya kaldıysa âlâ... Yahu sen beni adamakıllı budala yerine koyuyorsun... Bir cer hocası bir ramazanda ne kazanır? Benim sizde alacağım tam yüz elli lira...

Şerif

Üçayları unutuyorsun.. Kardeşim tam dört aydır memleket memleket dolaşıyor... Hafız Halilin sesini bilirsin... Sonra o sade hafız da değildir.. Bilirsin ki kardeşim evliyaullah gibi bir şeydir...

Salâhi Molla

Evet Hafız Halil biraz alıkçadır...

Şerif

Hastaları okur... Değme bir doktordan ziyade para kazanır.

Salâhi Molla

Anladık birader anladık... Bak artık hatırın kalmasın; ben şimdi icraya gidiyorum... Neniz var, neniz yoksa haczettireceğim...

Şerif

Molla ayağını öpeyim... Müslüman değil misin yahu... Yirmi dört saat daha izin ver... Eğer paranı vermezsem...

Salâhi Molla

Korkma, yine sen yüzde elli kârdasın... Evinin eşyası yetmiş beş lira tutarsa öpelim de başımıza koyalım... Hadi Allahaısmarladık...

[Molla çıkar]

Şerif

[Arkasından koşup bağırarak]

Yahu... Molla... Nereye gidiyorsun... Yirmi dört saat... [*Geri dönerek*] Gördün mü şu başımıza geleni anne...

Rukıye

Nafile yüreğini üzme çocuğum... O Mollanın ne nemrut olduğunu bilmez misin? Rahmetli babacığının ölümüne de o sebep olmadı mı? Babana vaktiyle yirmi lira borç vermişti. Adamcağız bir türlü ödeyemedi derken faiz çoğala çoğala borç elli liraya çıktı... Bir gün Molla yine kapımıza dayandı. «Efendi evde yok» diye yemin ederiz, inanmaz... Baban «Hanım ben bari şu sarnıça saklanayım. Mollayı içeri al. Evi arasın da gönlü rahat etsin» dedi... Derken Mollayı içeri aldık. Her tarafı aradı. Babanı bulamadı? Söylene söylene defolup gitti. Bir de «Hadi Efendi.. Molla gitti. Çık artık» diye sarnıcın kapağını açacak oldumdu, ne göreyim... [*Ağlayarak*] Babacığın tepe aşağı suya düşüp boğulmamış mı? Yarabbi bu nemrut herifi nereden başımıza belâ ettin. Kocamdan sonra evlâdımın kanına da girecek...

Şerif

Ağlama anne.. Anne... Elbette bir kolayını buluruz.

[Soldaki kapı açılır, Melek girer]

Sahne : II

Şerif - Rukıye - Melek

Melek

Kuzum birader Efendi... Benim küpe ile yüzük kuyumcudan geldi mi?

Şerif

[Şaşırarak]

Küpe ile yüzük mü? geldi... Yani şimdi gelecek... Kuyumcuya uğramağa vakit bulamadım da...

Rukıye

Gelin Hanım kızım... Şimdi küpe ile yüzüğün ne acelesi var...

Melek

[Utanır gibi]

Hafız Efendi bugün Edirne'den gelecek... Takayım da görsün dedim.

Rukıye

[Meleğin yeni elbiselerine bakarak]

Ah bu zamane tazeleri... Sen kocan geliyor diye mi böyle süslendin?

Melek

Elbette... Kime süsleneceğim... Dört aydır yolunu bekliyorum...

Rukıye

İlâhi kızım... İnci gibi tazesin... Senin öyle küpeye yüzüğe ne ihtiyacın var? Küpeyi, yüzüğü çirkinler takar...

Melek

Süslenirsem daha güzel olurum Hanım Anne...

Rukıye

Hem bilirsin ki kocan öyle süsten püsten hiç hoşlanmaz... Hafızım sapına kadar müslümandır...

Melek

Bir kadının kocası için süslenmesi günah mı Hanım Anne...

Rukıye

Günah değil amma ne lüzumu var, a kızım?

Melek

[Şerif'e]

Sakın bu kuyumcu benim küpe ile yüzüğe bir hıyanetlik etmesin... Ben demin hesapladım... Siz onları tamire götüreli tam bir sene oldu.

Şerif

Yok canım... Öyle şey olur mu?

Rukıye

A kızım senin hesaba da mı hiç aklın ermez?

Melek

[Gülerek]

Komşunun gelini dün bir şey söyledi de...

Rukıye

Ne söyledi?

Melek

Söylersem darılırsınız...

Rukıye

Neye darılayım... Söyle...

Melek

«Kayınbiraderin senin küpe ile yüzüğü satmış da parasını yemiş» diyorlar, dedi.

Şerif

[Yalandan hiddetlenerek]

Ne haltetmiş ne haltetmiş... Ben küpeyi yüzüğü satmış mıyım... Sen de buna inandın ha... Yazıklar olsun sana... Demek sen benim ne adam olduğumu daha öğrenemedin.

Melek

[Masumane]

Ben bir şey demedim vallahi... Onlar söylediler... Ne bileyim...

Şerif

Yazıklar olsun sana... Teessüf ederim... Bana bu iftira...

Rukıye

[Şerif'e]

Meraklanma çocuğum... Üzülme... Hiç o senin öyle şey yapmıyacağını bilmez mi? [*Meleğe*] Kızım darılma amma sen de artık ne söylediğini bilmez hale geliyorsun... Şu sokak süpürgeleriyle konuşma diye sana bin kere tenbih ettim... Seni safça görüyorlar; basıyorlar fiti... Evimizi barkımızı yıkacaklar...

Melek

Vallahi kabahatim yok... Hanım Anne... Hem satsa da ne çıkar... Ben öyle malda mülkte gözü olan kadın mıyım?

Şerif

[Hiddetle ağzından kaçırır]

Mal mülk dediği şey de iki kalay parçasından ibaret... Bitpazarında ikisine birden dokuz liradan on para fazla veren çıkmadı [*kendini toplayarak*] yani Bitpazarına satmağa götürseniz ikisine birden sekiz dokuz lira ya verirler ya vermezler...

Melek

[Üzülerek]

Birader Efendi... Niçin darılıyorsunuz canım... Hani sanki komşular öyle söylediler de...

Şerif

Anlaşıldı... Anlaşıldı... Hadi kızım... Sen keyfine bak...

Melek

[Rukıye'ye dönerek]

Hanım Anne...

Rukıye

Hadi kızım... Kayınbiraderinin dediği gibi sen keyfine bak...

[Melek çıkar]

Sahne : III

Şerif - Rukıye - Sonra Adile Dudu

Rukıye

[Meleğin çıktığı kapıya bakıp söylenerek]

Kabahat hep benim o alık oğlumda... Bu karıya verdi yüzü, verdi yüzü tepemize çıkardı. Evimize geldiği zaman açlıktan sararıp sıskaya dönmüştü. Yemedik yedirdik; giymedik giydirdik. Şimdi bizden kalay gibi bir küpe ile yüzüğün hesabını sormağa kalkıyor... Gözüne dizine durasıca...

Şerif

Sen şimdi onu bırak da şu Salâhi Mollanın yüz elli lirasını düşünelim... Herif biraz sonra icra memurlariyle kapıya dayanacak... Eşyayı bir yere mi kaldırsak ne yapsak bilmem ki...

Rukıye

Olacak şey mi a çocuğum...

Şerif

Kuru tahta üzerinde kalacağız be anne...

Rukıye

Yarabbi sen bilirsin... Şu Hafız beş on lira getireydi de herifin ağzına ataydık belki birkaç zaman daha oyalanırdı.

Şerif

Hafızın getirdiğini Mollaya verirsek ne yeriz be anne... Bakkal para ister, kasap para ister, ekmekçi para ister...

[Adile Dudu içeriye girer]

Adile Dudu

Ah ne doğru söyledin Efendi oğlum... Ekmekçi para ister, bakkal para ister, kasap para ister, insanı dört bir yandan sıkboğaz eder bu esnaf... Onun için ben de sizden şu ev kiralarını isteyim dedim...

Şerif

[Acı acı sırıtarak]

Gel bakalım valide Hanım... Bir sen eksiktin.

Adile Dudu

[Rukıye'ye]

Ayol bir evde oturuyoruz da ne oldun diye bir kere halimi sormazsın...

Rukıye

İşten göz açabiliyor muyum, a komşucuğum?

Adile Dudu

Senin ne için olur ayol? Aslan gibi gelinin var...

Rukıye

[Elini göğsüne vurup başını iki yana sallayarak]

Hani ne derler dışı seni yakar, içi beni... Benim gelinin kalıp kıyafetine bakarsan bir insan sanırsın ve lâkin iş öyle değil... Tembel mi tembel; miskin mi miskin... Eline bir örgü alır; pencerenin önüne geçer, akşama kadar oturur...

Adile Dudu

Öyle söyleme... Günah... Yemeği pişiren o, çamaşırı yıkayan o, tahtayı silen o...

Rukiye

İlâhi komşucuğum... Elbette yapacak, artık yiyeceği yemekle giyeceği çamaşırı da kaynanasından bekleyecek değil a... Nerede bu bolluk?

Adile Dudu

Her ne ise... Araya lâkırdı karıştırmayalım... Bu sabah vergiciler geldiler... Birikmiş vergileri istiyorlar... Ben de onlardan yarın sabaha kadar mühlet istedim, dedim ki: «Kiracılardan tam on bir aydır kira almadım. Bugün paraları alırım. Yarın sabah da inşaallah bakkal kasap borçlariyle beraber vergi borçlarını da veririm. Kiracılar da borçtan kurtulur, ben de borçtan kurtulurum». [*Mânalı mânalı başını sallayarak*] İşte böyle Şerif Efendi oğlum...

Şerif

[*Ellerini uğuşturarak*]

Yani sen bugün mutlaka bizden para istiyorsun öyle mi?

Adile Dudu

Eh öyle gibi...

Şerif

İyi amma ben bugün para verecek halde değilim... Bilirsin ki param olsa dakikasında veririm.

Adile Dudu

[*Gülerek*]

Vallahi orasını pek bilemem. On bir aydır evimde kiracısın, daha on paranı siftah etmedim a oğlum...

Şerif

Sen müslüman bir kadınsın... Halden bilirsin... Birkaç gün daha bekle.

Adile Dudu

Yok oğlum yok... Artık yumurta kapıya dayandı... Bir gün bile bekleyemem.

Şerif

Komşucuğum, anacığım, sen yabancımız değilsin. Demin o Salâhi Molla edepsizinin yüz elli lira için sokakta ne rezaletler yaptığını gördün... Herif birazdan eşyamızı haczettirmeğe gelecek...

Adile Dudu

Sen hiç korkma... Bir şeycik bile yapamaz... Ben bu evden eşya mı çıkartırım? Eğer kirayı vermezseniz doğrusu eşyayı ben kapatacağım. Hakkım değil mi ya?

Rukıye

E biz ne yapacağız?

Adile Dudu

Siz de yarından tezi yok bir döşeli dayalı ev tutarsınız... Dünyada alık sade ben değilim ya... Beş on ay da bir başkasını aldatır, bedava bedava evinde oturursunuz. Ömür dediğin nedir? Böyle böyle geçer gider; siz de on para ev kirası vermeden herkesin evinde gününüzü gün edersiniz... [*Hiddetle*] Böylesi ev sahipliğinden de daha tatlıdır daha tatlı... Başkası evin vergisini verir, tamirini yaptırır; siz yan gelip oturursunuz, ne lâzım tatlı canınızı sıkıntıya sokuyorsunuz... İşte böyle Şerif Efendi oğlum... Ya bugün parayı verirsiniz; ya yarın evden çıkarsınız. Onu da söyle-

yim, parayı almadan kapıdan bir bohça bile çıkartmam... Hadi hoşça kalın...

[Adile Dudu hiddetle dışarı çıkar]

Şerif

[Arkasından koşarak]

Komşu... Anacığım... İki gözüm... Gel Allahaşkına... İki lâkırdı edelim... Belki anlaşırız...

[Duduyu kolundan yakalayarak getirir, bir sandalyeye oturtur, eline bir cıgara verir]

Vallahi bir anam [*Rukıye'yi göstererek*] bu ise, bir anam da sen sayılırsın... Gel etme... Bize bir haftacık mühlet ver... Gün doğmadan neler doğar.

Adile Dudu

Şerif Efendi oğlum... Boşuna yüreğini üzüyorsun...

Şerif

Kardeşim Hafız Halil bugün cerden dönüyor... Elbette eli boş gelecek değil ya... Kemerinde kaç lirası varsa sana veririz... Ötesi için de istediğinden âlâ senet yaparım.

Adile Dudu

Sana bir şey söyleyim mi Şerif Efendi oğlum... Benim derdim sade para değil... Yoksa benim kıyıda köşede epeyce param var... Velâkin iş bildiğin gibi değil... Siz parayı verseniz de vermeseniz de bu evden çıkmalısınız.

Rukıye

Aman Adile Dudu'cuğum. Sen neler söylüyorsun...

Adile Dudu

Gelin şöyle.,. Karşıma oturun da size başımda ne ateşler yandığını anlatayım... Bak nasıl hak vereceksiniz.

[Rukıye ile Şerif Adile Dudunun karşısına otururlar]

Adile Dudu

Kızım Zehra'nın halini biliyorsunuz. Pekâlâ gül gibi tazedir. Lâkin çocukluğunda bir hastalık geçirdi. Doktorlar hastalık diyorlar ama işin içyüzünü ben bilirim. Zehracığım iyisaatte olsunların şerrine uğradı. Eli ayağı çarpıldı; gözleri bir parça kaydı. Dili peltekleşti. Dünya kadar para döktüm, hüddamlı hocalara okuttumsa da kâr etmedi. Neyse gel zaman git zaman kız büyüdü. Onu elimle kocaya verdim. Velâkin damat adam çıkmadı; üç ay sonra kızın elması, incisi, parası nesi varsa çalıp kaçtı.

Şerif

Hakikaten büyük felâket...

Adile Dudu

Dahası var... Herif kaçtığı zaman kız iki aylık gebe imiş... Yedi ay sonra bir kız bir oğlan iki çocuk birden doğurmasın mı?

Rukıye

İnsan olanın başına her şey gelir.

Adile Dudu

Çocuklar bugün sekizer yaşını dolduruyorlar. Allah bağışlasın ne yapalım... Kahırlarını çekip duruyoruz. Şimdi

gelgelelim asıl işe... Zehracığım dokuz sene dul oturduktan sonra birisine âşık oluvermesin mi? Kendi kendine bir şarkılar, bir ağlamalar... Aman Allah aklım fikrim sana emanet...

Şerif

Bunda korkulacak bir şey yok... Paran var, evin var, dükkânın var; sen maşallah zengin kadın sayılırsın. Kızın sevdiği adamı çeker alırsın. Basarsın nikâhı olur biter.

Adile Dudu

Ah evlâdım... Sen onu o kadar kolay mı sanıyorsun? Kızımın âşık olduğu adam evli...

Rukıye

Biz bu adamı tanıyor muyuz acaba?

Adile Dudu

[İki yana sallanarak]

Tanımaz olur musunuz hiç? Bilmem acaba söyleyim mi söylemeyim mi? Söylesem mi iyi olur, söylemesem mi? Hadi söyleyivereyim... Zehranın sevdiği adam oğlunuz Hafız Halildir.

Şerif

[Hayretle]

Ne sölüyorsun yahu... İmkânı yok...

Rukıye

[Gülerek]

Bak şu Zehranın yaptığına... Ayol o Halilimin doğru dürüst yüzünü bile görmemiştir...

Adile Dudu

Hafız Efendi şarkı söylerken sesine âşık olmuş... Gönül

bu... Ayıplanmaz... İnsan böyle şeyleri ayıplarsa Allah daha beterini verir.

Rukıye

İlâhi Dudu... Gönül halinden bilmez insanlar mıyız?

Adile Dudu

Hafız Halil bekâr olsaydı hiç durmadan Zehrayı Allahın emriyle ona nikâh ederdim. Evi de Hafıza verirdim. Eh bir iki de dükkânımız var. Siz iki erkek kırığını döküğünü yaptırır, kiralarını alıverirdiniz. [*Şerif'e*] senin alacaklıların da ağzını kapatıverirdik... Artık ne Salâhi Molla korkusu, ne bir şey. Gül gibi geçinir giderdik...

Şerif

[İçini çekerek]

Ah hani o günler...

Rukıye

Vallahi ne iyi olurdu Adile Duducuğum; başımızda şu gelin belâsı olmasaydı.

Şerif

Öyle ya ne dedik de Hafızı vaktinden evvel evlendirdik...

Rukıye

Beni kötü kötü söyleteceksin Şerif... Durdu mu? Alık adam karısız durur mu?

Adile Dudu

Akıllısı da öyledir ya...

Şerif

[Gülerek, Adile Dudunun sırtını okşayarak]

Ne hoş lâkırdı söylersin Dudu... Ne şeker gibi kadınsın...

Adile Dudu

Nafile yüzüme gülüyorsun evlât... Kirayı bugün mutlaka alacağım... Hem alamasam da siz çıkmalısınız... Hafız gelecek... Yine yanık sesiyle gazeller okumağa başlayacak... O karısiyle yukarda gülüp oynarken evlâdım aşağıda derdinden verem mi olsun... Siz mutlaka çıkmalısınız.

Rukıye

[Gülerek]

Hadi gel şu senin Zehrayı da Allahın emriyle Hafıza nikâh ediverelim. Allahın emri dörde kadar...

Adile Dudu

A!.. Allah esirgesin... Paramla pulumla kızımı ortak üstüne verir miyim hiç? Allah yazdıysa bozsun... Ama geçinemezler de aralarında bir ayrılık filân olursa o başka...

Şerif

Demek Adile Dudu sen bizim ricamızı kabul etmiyorsun; bizi sokak ortasına atmağa razı oluyorsun.

Adile Dudu

Ne yapayım oğlum... On bir aydır koca evde on parasız oturuyorsun.. Bu hayrat değil ki kiralık ev... Kızım Zehra gibi evime de kum gibi müşteri var...

Sahne: IV

Evvelkiler - Hafız Halil - Zehra

Zehra

[Aşağıdan bağırır]

Anne... Anne... Kiracılara müjde ver... Hafız Halil Efendi geldi...

Adile Dudu

[Kapıdan]

Kız sahi mi söylüyorsun... A vallahi merdivenlerden çıkıyor... Gözünüz aydın...

Rukıye

Eksik olmayın... Ben de neye gecikti diye merak edip duruyordum. [*Etrafı koklayarak*] Bakın eve bir misk kokusu yayıldı... Hafızımın mübarek nefesi...

Şerif

Hakikaten büyük müjde... Hele biraz da para getirdiyse...

[Kapı açılır... Hafız Halil omuzunda heybesiyle girer... Yakası yırtılmış, kavuğu çarpılmıştır. Kendini bilmeyecek derecede sarhoştur.]

Rukıye

[Koşarak]

Evlâdım hoş geldin...

Hafız Halil

[İki yana sallanarak]

Hoş geldik; safa geldik. Bu bizim eve bir şeyler olmuş yahu... Bu tavan niye böyle dönüyor...

Rukıye

Oğlum bu ne hal? Sen hastalandın mı sakın? [*Ağlayacak gibi*] Bak şu başımıza gelenlere... Bu kadar yorgunluğa can mı dayanır? Vah evlâdım vah... Sana hemen bir doktor getirelim...

Hafız

[Sallanarak]

Doktor değil valide, doktoru ne yapalım Allahaşkına... Ba-

na zemzem getir... O demin içtiğim zemzemden... İnsan o zemzemin kuyusuna düşmeliymiş ki...

Adile Dudu

Safa geldin Hafız Efendi...

Hafız

Yahu sen benim karım Melek misin sakın... Melek dört ayda bu kadar ihtiyarladı mı?

Rukıye

Ayol ev sahibimiz Adile Duduyu tanımadın mı, sana ne oldu böyle?..

Şerif

Gel Halil ayakta durma... Daha fena olacaksın... Otur şuraya...

[Şerif Hafız Halili kanapeye uzatır, göğsünün düğmelerini çözer, biraz su içirir, gerisini de yüzüne serper.]

Hafız

Zemzem yok mu be; Ağabey... Zemzem yok mu ki bana böyle pis pis sular içiriyorsun...

Rukıye

[Şerifi kolundan yakalıyarak]

Şerif çıldıracağım... Bu ne hal böyle?

Şerif

Ne olacak musibet içmiş... Bulut gibi sarhoş...

Adile Dudu

Aaa Allah esirgesin... Hafız kısmı rakı içer mi ayol?

Rukıye

— Ne söylüyorsun Şerif... O ömründe ağzına bir damla rakı koymadı. Hem o öyle şeyleri akıl edecek çocuk mu? Kardeşini bilmez misin?

Şerif

Kardeşimi bilirim amma sarhoşluğun ne olduğunu da bilirim... Demin «burnuma mis kokuları geliyor» diyordun. Rakı kokusuymuş...

Adile Dudu

Aklım fikrim sana emanet Yarabbi... Dünyada kimseye emniyet olmuyor...

[Zehra yavaş yavaş kapıdan girmiş, hayretle Hafız Halile bakmaktadır. Zehra çatık kaşlı, şaşı gözlü, çirkin suratlı sırıtkan bir aptaldır.]

Zehra

[Adile Dudu'ya yanaşarak gizlice]

Ana Hafızıma ne olmuş?

Adile Dudu

[Yavaşça]

Hafızının da, senin de boynunuz altınızda kalsın... Sevecek başka adam bulamadı...

Zehra

Hafız hasta mı sakın? Zemzem zemzem deyip duruyor... [*Ağlar gibi*] Sakın Hafız ölmesin... Hafız ölürse vallahi kendimi kuyuya atarım.

Adile Dudu

[Zehrayı çimdikliyerek]

Kız sus... Ağzını kapa... İşitecekler, rezil olacağız...

Hafız

[Kendi kendine sayıklar]

Of anam zemzem... «İnsan onu ömründe bir kere olsun içmeliymiş» derler... Ne bir keresi... Gece gündüz zemzem içmeli... Lâkin her zaman insana zemzem ikram edecek hayır sahibini nereden bulmalı?

Rukıye

Bak şu başımıza gelene, bak şu başımıza gelene...

Şerif

[Derin derin düşündükten sonra kadınlara]

Hafız sarhoş... Bugüne kadar ağzına rakının damlasını koymadığına ben kalıbımı basarım... Zemzem zemzem «deyişine bakılırsa onu kandırmışlar», «zemzem içiyoruz» diye rakı içirmişler...

Rukıye

Kim yapar bu işi ayol...

Şerif

Dünyada edepsiz mi ararsın. [*Sahnenin önüne gelir, elini şakağına koyar, yüksek sesle söylemeğe başlar*] Evet bugün Hafızın önüne birtakım kimseler çıkmış; onu sarhoş etmişler... Acaba niçin? Safça bir sarıklının sarhoş olduğunu görüp alay etmek için mi? İnşallah öyledir... Fakat benim aklıma daha fena ihtimaller de geliyor... Hafız cerden geliyor, kemerinde parası var... Onun bugün geleceğini bilen külhanbeyler yolunu kesebilirler... Bir yere getirip rakı içirebilirler... Epeyce sarhoş ettikten sonra kemerini çıkarabilirler... Paraları çalabilirler... [*Bağırarak*] Mutlaka öyledir... Aman Allah çıldıracağım. [*Hafız Halilin üzerine atılıp sarsarak*] Hafız uyan... Aç gözlerini... Bana cevap ver...

Zehra

[Ağlayarak]

Anne Hafızım ölüyor galiba...

Adile Dudu

Kapa ağzını diyorum sana... Hem hadi aşağı defol...

Zehra

Gitmem Hafızım can çekişiyor...

Şerif

[Hafızın başını kaldırır]

Hafız... Cevap ver... Çıldıracağım...

Hafız

[Gazel söylemeğe başlar]

Yar... Yar aman... Medet...

Şerif

Kendine gel yahu... Gazelin sırası değil... Cevap ver diyorum... Sen ne vakit Edirne'den geldin?..

Hafız

Geçen sene mi? Evvelki sene mi? Bu sene mi? Bugün mü?

Şerif

Tü...ü...ü Allah cezanı versin.

Rukıye

[Şerif'e yaklaşarak]

Çok mu sarhoş Şerif?

Şerif

Görmedin mi Adile Duduyu karısı sandı... [*Hafıza*] Halil

aklını başına al... Sen İstanbul'a gelir gelmez neye doğru eve gelmedin?..

Hafız

Geliyorduk ya... Olmadı... Mevlûtta aşır okumağa gittik... Zemzem içtik...

Şerif

Hangi mevlût... Ne aşırı Hafız?..

Hafız

[Eliyle para işareti yaparak]

Para var dediler para... Bir aşıra bir lira... İki aşıra iki lira... Beş aşıra beş lira...

Şerif

Seni mevlûda aşır okumağa götürüyoruz diye kandırdılar..

Hafız

Mevlûda gittik mevlûda...

Şerif

Kim götürdü?

Hafız

İki efendi... İki delikanlı efendi... Bir aşır bir lira, iki aşır iki lira... Kim gitmez?

Şerif

[Rukıye'ye]

Anlaşıldı... Alığın karşısına iki serseri çıkmış... «Mevlûda götürüyoruz... Aşır okuyacaksın, para alacaksın» diye kandırmışlar... Bir yere götürmüşler [*Hafıza*] Gittiğin yerde mevlût okudun mu?

Hafız

Okunmadı galiba...

Şerif

Neden okunmadı?..

Hafız

Cemaat gelmedi; mevlûtçular gelmedi; biz üç kişi kaldık. O iki efendi, bir de bir hanım... Ama ne hanım... Bir görsen...

Şerif

Allah müstahakını versin...

Hafız

Mevlût haftaya kalmış... Biz zemzem içtik... Hep birden zemzem içtik işte... İçerken acı... Lâkin sonradan keyif veriyor... Gazel okuduk... Hanım oynadı... Ama ne oyun...

Şerif

[Rukıye'ye]

Korktuğum başımıza geldi... Budalayı soydular galiba... [*Hafıza*] Hafız sen bu sene cerde kaç lira kazandın?..

Hafız

[Düşünerek]

Dur bakayım... Yüz on altı kuruş...

Şerif

Yüz on altı kuruş mu?

Hafız

Yüz on altı lira galiba... Öyle öyle... Birer birer saydım; kemere yerleştirdim... Tam yüz on altı lira... Heybeye de birer eşya doldurduk... Kumaşlar, mendiller, çoraplar... Dükkân gibi...

Şerif

Çıkar şu kemeri bakayım [*Hafız cüppesini açar*] Hamdolsun kemer yerinde duruyor...

Hafız

Durur ya... Ben adama kemer verir miyim? Kafamı keserler; bacaklarımı keserler; kemer yine durur... Herkes budala mı?

Şerif

Hele bakalım içindekiler de duruyor mu?

[Kemeri açar; bir yığın kâğıt parçası çıkar.]

Şerif

[Kâğıtları elinden düşürerek bağırır]

Aman Allah... Yandık... Paraları çalmışlar... Yerine kâğıt doldurmuşlar...

Rukıye

Deme Allah aşkına...

Şerif

Yandık; mahvolduk...

Rukıye

Heybeye bak... Belki heybededir...

[Şerif heybeyi açar; içinden bir yığın kırpıntı dökülür]

Şerif

Çalmışlar; onları da çalmışlar; yerine kırpıntı doldurmuşlar...

Rukıye

Bak şu başımıza gelene... Ne kısmetsiz insanlarmışız ayol... Kim yapar bunu?.

Şerif

[Hafızı sarsarak]

Alık... Beğendin mi yaptığını [*Hafızın horladığını işiterek*] Sızdı bile... Horultuya bak...

Rukıye

Şerif kendine gel... Mal bulunur can bulunmaz... Yüreğine inecek...

Şerif

Yahu be anne sen yüz on altın lira ile oyun mu oynuyorsun... Biz yandık gitti...

Sahne : V

Evvelkiler - Melek

Melek

[Kapıdan girerek]

Bu ne gürültü... Misafir mi var? O kim? A... Hafızım gelmiş... Hafız hasta mı?

Rukıye

Hafızın geldiğini bütün mahalle duydu kızım... Senin daha haberin olmadı mı?

Melek

Yorgunluktan uyuyuvermişim de Hanım Anne... Şimdi uyandım.

Şerif

[Hiddetle]

Karı koca birbirleriyle alıklık yarışına girmişler Yarabbi!

Rukıye

Gürültüyü de duymadın mı?..

Melek

Ne bileyim... Yine kayınbiraderimin alacaklıları geldi, onlar bağırıp çağırıyor sandım...

Melek

[Hafızın yanına yaklaşarak]

Vah Hafızım vah... Ne kadar da yorulmuş... Horul horul uyuyor...

Zehra

[Adile Dudu'yu kolundan çekerek]

Anne bu karı neye Hafızıma Hafızım diyor... Bak söyleyim... Ben böyle şeylere dayanamam... Ne hakla «Hafızım» diyor.

Adile Dudu

[Zehra'yı çimdikliyerek]

Sus Allahın belâsı... Kocası değil mi ne isterse söyler...

Zehra

Hafız benim sevgilim... Ruhu revanım...

Melek

[Şerif'e]

Kuzum birader efendi... Bana yardım edin de Hafızı odasına götürelim... Yatağına yatıralım da rahat etsin...

Zehra

[Birdenbire ağlıyarak]

Bak anne... Neler söylüyor... Hafızı odasına götürecek...

Adile Dudu

[Zehra'yı kolundan yakalayıp sürükler]

Sen beni elâleme kepaze mi edeceksin? Hadi aşağı bakayım, hadi aşağı...

[Adile Dudu Zehra'yı ite kaka orta kapıdan dışarı çıkarırken Melek, Rukıye ve Şerif de Hafızı kollarından ve bacaklarından yakalayarak soldaki kapıdan çıkarırlar...]

Sahne : VI

[Biraz sonra Şerif ile Rukıye tekrar sahneye girerler]

Şerif

Gel anne bakalım... Seninle başbaşa verelim de şu işleri bir konuşalım... Hali görüyorsun... Bir ümidimiz Hafızın cerden getireceği parada idi... Şimdi o da elden gitti, alacaklılar yine evi saracak; Salâhi Molla haciz memurlarını alıp gelecek; aşağıki kocakarı bizi yarından tezi yok kapıdışarı edecek...

Rukıye

Aman söyleme aklım başımdan gidiyor...

Şerif

[Oradan oraya dolaşarak]

Biz şimdi ne yapacağız?.. Biz şimdi ne yapacağız?

Rukıye

[Başına vurarak]

Ah bu talihsiz kafa... Ah bu talihsiz kafa...

Şerif

Bizim için yapacak bir tek şey kalıyor... Seninle elele verip dilenmek yahut da gidip Sarayburnundan kendimizi denize atmak...

Rukıye

Ağzından yel alsın... O nasıl söz? Aklı başında bir erkeksin... Düşün, taşın, bir çare bul...

Şerif

[Biraz dolaştıktan sonra]

Benim aklıma bir çare geliyor ama razı olmazsın.

Rukıye

İlâhi Şerif... Sen ne dedin de ben yapmadım...

Şerif

Peki ben söyleyim de sen ister razı ol ister razı olma...

Rukıye

Söyle... Ne dersen yaparım... Elverir ki şu belâlardan başımızı kurtaralım.

Şerif

Demin ayağımıza bir kısmet geldi...

Rukıye

Ne kısmeti?

Şerif

Adile Dudu ile Zehra...

Rukıye

Ne demek istediğini anlamıyorum...

Şerif

Zehra Hafızı seviyormuş... Adile Dudu kızını Halile vermeğe razı... Evi bağışlıyacak... Dükkânların iradını bize bırakacak... Alacağından vazgeçecek... Kocakarının bankada da epeyce parası var... Ayağımıza gelen bu kısmeti tepmek için biz deli olmalıyız...

Rukıye

İyi amma Halilin karısı var... Onu ne yaparız?

Şerif

Ne yapacağız, boşatırız... Almak da hak, boşamak da...

Rukıye

Nasıl olur?

Şerif

Pekâlâ olur... Sen bir kere razı ol... Gerisini bana bırak...

Rukıye

Halil karısını boşamağa razı olmazsa ne yaparız?

Şerif

Sen bana bırak diyorum canım... Allah Allah... Zaten bu gelininden memnun da değilsin...

Rukıye

Günahım kadar sevemedim o kızı... Soğuk, sersem, tembel ,terbiyesiz, görgüsüz...

Şerif

[Sözünü keserek]

İyi ya işte... Bu suretle ondan da kurtulmuş olacaksın...

Rukıye

Peki ama ya oğlanın karısında gözü varsa... Onu boşadıktan sonra içlenip üzülmeğe kalkarsa...

Şerif

Zemzem içiyorum diye rakı içip varını yoğunu serserilere kaptıran alığın öyle şeylere aklı erer mi? İki günde unutur... Hem bizimle beraber o da rahat eder...

Rukıye

Vallahi bilmem... Sen erkeksin... Elbette benden ziyade aklın erer... Nasıl istersen öyle yap...

Sahne : VII

Evvelkiler - Adile Dudu

[Adile Dudu telâşla içeri girer]

Adile Dudu

Çocuklar... Allah rızası için... Kolonyanız, lokmanruhunuz var mı? Kız bayıldı, çeneleri kilitlendi.

Rukıye

[Hayretle]

A geçmiş olsun... Ne oldu... Demin bir şeyciği yoktu...

Adile Dudu

[Birdenbire ağlamağa başlayarak]

Ne olacak... Hep sizin sebebinize... Sağlık selâmetle evime girmeyeydiniz.

Rukıye

Aman Adile Dudu bizim ne kabahatimiz var?

Adile Dudu

Demin söyledik ya... Kız Hafızı seviyor... Demin karısıyla bir arada görünce üstüne fenalık geldi... «Kendimi kuyuya atacağım» diye çırpınıp duruyor... Dedim ya... Siz hemen bugün evden çıkmalısınız... Gözü görmezse belki unutur...

Rukıye

Vallahi ne yapacağımızı biz de şaşırdık.

[Hafızın içerde gazel söylediği işitilir; aşağıda Zehra «ah... ah... felek» diye bağırır.]

Adile Dudu

[Ağlayarak]

Görüyorsunuz ya hali... Hafız karısının yanında gazel söylüyor; benimki aşağıda ahüzar ediyor. [*Göğsüne vurarak*] Yürek olsun da dayansın Hanım... Evlâdım verem olacak...

Rukıye

Allah esirgesin... Aslan gibi kadın...

Adile Dudu

Ateş bacayı sardı; evlâdım elden gidiyor; siz mutlaka çıkmalısınız... Kızım artık Hafızın yüzünü görmemeli; sesini işitmemeli...

Şerif

[Sert bir sesle]

Bana bak Adile Dudu... Biz buradan çıkar gideriz ehemmiyeti yok... Fakat senin kız Hafıza adamakıllı abayı yakmış... Bu sevdadan öyle kolay kolay kendini kurtaracağa benzemiyor... Biz müslüman insanlarız... Seni de çok severiz... Eğer sen istersen biz gelini boşamağa, Zehra Hanımı Hafıza nikâh etmeğe razı oluruz... Öyle değil mi anne?

Rukıye

[Bir iki kere yutkunduktan sonra]

Kısmetse ne denir.

Şerif

Biz de zaten gelinimizden memnun değiliz. Senin dediğin gibi şu ev ve dükkânlar işini de bir yoluna koyarsak başbaşa veririz, geçinir, gideriz...

Adile Dudu

Ah hani o günler evlâdım hani o günler ama... Bizde dert bir değil ki...

Şerif

Ne o sen razı olmuyor musun yoksa?

Adile Dudu

Öylesi değil ama... [*Düşündükten sonra*] Bizde dert bir değil ki...

Şerif

Ne demek istiyorsun... Anlayamıyorum...

Adile Dudu

Ah evlâdım başımıza geleni bilsen... Öyle bir şey ki herkese de söylenmez... Ama bilmem size söylesem mi iyi olur, söylemesem mi?

Şerif

Söyle Adile Duducuğum söyle... Derdini söylemeyen derman bulamaz.

Adile Dudu

Ne olursa olsun söyliyeceğim... Bak şu insan olanın başına neler geliyor... Bilirsiniz ya kızım pek tekin değildir... Hastalığı filân da ondan... Kızıma altı aydan beri bir evliyaullah geliyormuş...

Rukıye

[Dehşetle]

Aman söyleme... Tüylerim ürperiyor... O nasıl şey?

Adile Dudu

Altı ay evvel bir geceyarısı kızım odada otururken «Bismillâh hu... Bismillâh hu... Bismillâh hu...» diye bir ses işitmiş... Derken kapı açılmış... Odaya yeşil örtülere bürünmüş ak sakallı bir evliyaullah girmiş... «Korkma yâ Zehra... Merhaba» diye kızımın yanına yanaşmış...

Şerif

[Sahte bir hayretle ellerini birbirine vurarak]

Bak şu olan işlere...

Rukıye

Aman yüreğime inecek... Sonra Adile Dudu, sonra...

Adile Dudu

«Ben sana embiyalardan, evliyalardan, meleklerden selâm getirdim. Seni okuyacağım, hiçbir hastalığın kalmıyacak» demiş... O geceden sonra haftada birkaç gece evliya Zehranın odasına gelmeğe başlamış...

Rukıye

Sonra Adile Dudu, sonra?

Adile Dudu

Sonrası kız üç aylık gebe...

Rukıye

Ayol bu nasıl evliya böyle...

Adile Dudu

Onun orasını ben de anlamadım...

Şerif

[Birdenbire köpürerek]

Susun cahil kadınlar... Aklınızın ermediği şeylere karışıp günaha girmeyin... Çabuk tövbe istiğfar edin...

Rukıye

Tövbe... Tövbe...

Şerif

Zehra Hanım bir evliya... Çocuğu doğuracak... Böyle şey her anaya nasip olmaz... Sen secdeye kapanıp Allaha şükretmelisin...

Adile Dudu

Şükredeyim amma mahalleliye nasıl lâkırdı anlatayım... Zamanlar malûm... Herkesin imanı senin gibi bütün değil... Zehranın gebe olduğunu duyunca kim bilir ne kadar günaha girecekler...

Şerif

Bu da bir cilvei İlâhî... Adile Duducuğum... Artık hiç tereddüde hacet kalmadı... Zehrayı muhakkak Hafıza almalıyız... Bir evliya çocuğuna babalık, akrabalık etmek Hafız için de, bizim için de pek şerefli bir şey olacak... Hadi şu işi bitirelim.. Söz keselim... Biz de derdimizden kurtulalım... Öyle değil mi anne?

[Şerif anasına eliyle, başiyle işaretler eder.]

Rukıye

Pekâlâ çocuğum... Öyle olsun...

Adile Dudu

Ben de razı oluyorum... Hafızdan iyi damadı nereden bulacağım... Fakat gelini nasıl evden çıkaracaksın...

Şerif

Hemen bugün... Bizim mahalle imamı Evliya Efendi böyle işleri gayet iyi bilir... Şimdi onu bulur getiririm... Ona üç beş lira verdik mi gelini Hafızdan boş düşürür; hem de talâkı selâse ile... Ben şimdi gidiyorum...

[Hafız tekrar gazele başlar; Zehra'nın aşağıda «ah... ah...» diye bağırdığı işitilir...]

Adile Dudu

[Kapıya koşarak]

Evlâdım ishak kuşları gibi ötüyor... Sen üzülme... Biz Allahın namazında niyazında hayırlı kullarıyız... Elbette o bizim imdadımıza yetişir... Seni haftaya kalmadan Hafızına kavuşturur; [*oynar gibi ellerini kaldırarak*] ben de sevincimden şıkır şıkır oynarım...

PERDE

İKİNCİ PERDE

Sahne : I

[Aynı sahne... Vakit gecedir]

Şerif - İmam - Salâhi Molla - Rukıye - Adile Dudu

[Adile Dudu ile Rukıye sahnededir. Kapıdan evvelâ Şerif, sonra İmam, sonra Salâhi Molla girer...]

Şerif

[Kapıdan girerek]

Buyurunuz İmam Efendi...

İmam

Hanımların başları örtülü mü?

Şerif

Örtülü... Örtülü... Yabancı yok...

İmam

Zira nikâh çok ince şeydir... Bir yabancı erkek bir kadının saçının ucunu gördüğü gibi o kadın kocasından boş düşer... Kitapta böyle yazıyor. [*Rukıye ile Adile Dudu'ya*] Selâmün aleyküm Hanımlar...

Rukıye

Ve aleyküm selâm İmam Efendi... Hoş geldin...

İmam

Hoş bulduk... [*Adile Dudu'ya*] Nasılsın Adile Dudu?..

Adile Dudu

Çok şükür iyiyim... Sen nasılsın?

[İmam kanapeye otururken Şerif Rukıye'yi sahnenin önüne getirir.]

Şerif

Anne imama işi açtım. On liraya razı ettik. Salâhi Mollayı da yakaladım. «Molla borcunu vereceğiz. Lâkin hayırlı bir işimiz var. Bize şahitlik etmek şartiyle...» dedim. O da kabul etti...

Rukıye

Allah vere de bir gürültü patırdı çıkmasa...

İmam

Hiç merak etme...

İmam

Hafız nerelerde, görünmedi...

Rukıye

Geldi geleli yatıyor... Daha biraz evvel uyandı... Sıcak bir çorba içirdik... Neyse, kendine geldi...

İmam

Çağırın da gelsin...

Rukıye

[Soldaki kapıya vurur.]

Gelin Hanım... Gelin Hanım huuu... Hafızım biraz buraya gelsin... Misafirler geldi...

İmam

Anlaşılan Hafız çok yorgun gelmiş ki gelir gelmez uykuya yatmış...

Şerif

Orasını ne sen sor, ne ben söyliyeyim... Hafızı soymuşlar... Karşısına iki külhanbeyi çıkmış... Zemzem içiyoruz diye rakı içirmişler... Nesi var nesi yoksa almışlar...

İmam

Bak şu cahilin yaptığı işe...

[Kapı açılır... Hafız Halil içeri girer... Hafız artık ayılmış, sakin, mazlum, utangaç bir adam olmuştur.]

Sahne : II

Evvelkiler - Hafız sonra, Melek

İmam

Gel bakalım Hafız... Hoş geldin...

Hafız

[İmamın eline vararak]

Öpeyim İmam Efendi...

İmam

Estağfurullah...

Hafız

Sen bizim babamız sayılırsın...

İmam

Senin geldiğini işittim de, yatsı namazından sonra bir uğrayım, hatırını sorayım, dedim.

Hafız

Eksik olma İmam Efendi.. Sağol...

İmam

[Kaşlarını çatarak]

Oğlum Hafız... Senin çıktığın odada birisi var galiba...

Hafız

Yabancı değil... Bizim hatun...

İmam

[Dargın bir tavırla]

Nasıl sizin hatununuz...

Hafız

Canım ben evli değil miyim?

İmam

Öyle idin amma bugün değilsin oğlum... Bu nasıl iş... Yabancı bir kadının odasına girmek müslümanlığa sığar mı? Hadi sen girdin diyelim... Bunlar nasıl razı oldular... [*Rukıye ile Şerif'e*] Sizde Allah korkusu yok mu?

Hafız

Aman İmam Efendi... Ne söylüyorsun?. Melek Hanım benim bunca senelik nikâhlı halilem...

İmam

[Yerinden fırlıyarak]

Tövbe istığfar et... İnsanın tatlik ettiği kadın halilesi olur mu?

Hafız

Yok efendim, öyle bir şey yok... Ben halilemi tatlik eder miyim? Güzel güzel geçinip gidiyoruz...

İmam

Hafız hatırın kalmasın ama sen ya delisin yahut da ahlâksız... Sen halileni boşayalı dört ay oluyor... Daha cerre çıkmadan...

Hafız

Ay şimdi aklımı bozacağım... Anne, ağabey, karım ile benim aramda bir şey var mı? Ben Meleği boşadım mı?

Şerif

Biz ne bilelim Hafız...

İmam

Buraya gel Hafız... Sen hafızsın, baban da hafızdı; sen ulemadan bir adam olacaksın... Şeriat işlerini bilmemek sana yakışır mı?

Hafız

Hakikat öyle... Ben hafızım, siz kadar değilse de halimize

göre biz de ulemayı dinden sayılırız. Ve lâkin vallahi ve tallahi ben böyle bir şey bilmiyorum...

İmam

[Şerif'e yavaşça]

Bak bakalım mahalle bekçisi ile saka pencerenin önüne gelmişler mi?

Şerif

[Pencereden bakar]

Gelmişler... Köşe başında duruyorlar...

İmam

Unuttunsa ben aklına getireyim... Bir gün sen sakayı çağırmadın mı? Bekçiye «bu boş testiyi bana doldur» demedin mi? Ben karşıki kahveden kulağımla işittim...

Hafız

Belki demişimdir amma...

İmam

Şüphe mi ediyorsun... O halde soralım [*pencereden*] saka orada mısın?..

Sakanın sesi

Buradayım İmam Efendi...

İmam

Hafız Halil sana bir gün şu boş testıyi doldur dedi mi?

Sakanın sesi

Evet, dedi.

İmam

Bekçi sen de orada mısın?

Bekçinin sesi

Buradayız efendim...

İmam

Hafız Halilin «testi boş» dediğini sen de işitmedin mi?

Bekçinin sesi

İşittim İmam Efendi...

İmam

[Dönerek]

Gördün mü? Kendi kulağınla da işittin mi? Sözümde hilâf olmadığına kendin de kanaat getirdin mi? Bu ak sakalımla, bu mübarek ağzımla sana yalan mı söyleyeceğim!.

Hafız

İmam Efendi «testi boş» dedim, kabul ediyorum ve lâkin bundan ne çıkar?

İmam

[Bağırarak]

Tövbe et... Tövbe istiğfar et... Sen nasıl hafızsın? Testi boş demek karı boş demek değil midir? Bizim şeriatimiz kıldan incedir... [*Salâhi Mollayı göstererek*] Bak aramızda bir ulema molla daha var... Bir de o söylesin de işit...

Salâhi Molla

Hafız bunu sen de bilirsin amma neye anlamamazlıktan geliyorsun... Müslümanlıkta bir erkek «testi boş» derse karısı boş düşmez mi? Hanım artık senin namahremindir.

Hafız

[Ağlayacak gibi]

Ben cahil değilim... Bunları bilirim... Lâkin bu aklıma gel-

memiştir. Testiyi her boş gördükçe «testi boş» derim... Demek şimdi karım benden boş düştü...

İmam

Öyledir evlâdım, öyledir...

Hafız

Ağabey sen ne dersin?.

Şerif

Ben ne diyeyim Hafız... Ulema öyle söylüyor...

Hafız

Öyle ise bari bir tecdidi nikâh ediverelim, bir daha da testiye boş demiyeyim...

[Sahnedekiler birbirlerine bakışırlar]

Hafız

Hazır siz burada iken şu nikâhı tazeleyiverin masrafı ne ise veririz...

İmam

Vah, vah, vah, vah... Hafız sen bunamışsın... Be oğlum; be nuru didem... Biraz evvel «testi ne vakit boşalırsa ben testi boş» derim diyen sen değil miydin? Ne çabuk unuttun.

Hafız

Unutmadım İmam Efendi...

İmam

Bir defa söyleseydin karın sadece boş düşerdi; tecdidi nikâh ederdik; olur biterdi; fakat sen birçok defalar söylemişsin... Demek ki karın talâkı selâse ile boş düşmüş... Binaberin artık tecdidi nikâh da yok...

Hafız

Aman Allah... Şimdi düşüp bayılacağım.

Salâhi Molla

Şeriatin kestiği parmak acımaz evlâdım... Artık sizin bir araya gelmenize imkân yoktur...

Hafız

[Şerif'e]

Ağabey Allahaşkına bir çare bul... Ben karımdan nasıl ayrılırım?.

Şerif

Evlâdım ulemaya karşı boynumuz kıldan ince... Ne yapalım bağrımıza taş basarız... Elbet sen de karısız kalacak değilsin ya... Birini buluruz...

Hafız

İstemem lânet olsun yahu...

Şerif

Evvelden düşüneydin... Ne yapalım.

İmam

Şimdi gelelim manahnüfih meseleye... Sabık Gelin Hanım ile Hafızın bir evde kalmaları artık şer'an caiz değildir...

Rukıye

İyi amma gece vakti kızcağızı nereye göndeririz...

İmam

Sabık Gelin Hanım bu gece burada ka-

lır... Fakat Hafızla odasını ayırmak şartiyle... Hafız bu gece anasiyle bir odada yatar; Gelin Hanım da yalnız kalır.

Adile Dudu

[Salâhi'ye]

Aman ben bu yaşa geldim; böyle keskin ulema görmedim. Vallahi bu adama on lira değil elli lira bile azdır.

İmam

Çağırın şu sabık Gelin Hanımı bana... [*Kapıya yürüyerek*] Kızım... Hanım kızım... Başını ört de buraya gel...

[Melek başı örtülü olarak sahneye girer.]

Melek

[Hafız'a yaklaşarak]

Ne oluyor Allahaşkına...

İmam

[Birdenbire bağırır]

Sakın ona yaklaşma, dokunma, elin sürülmesin vebali azîmi vardır. Çatır çatır Cehennemde yanarsınız.

Melek

Efendi Hazretleri... Bir şeyler oluyor amma anlayamıyorum.

İmam

Ne olacak kızım... Ayalin seni talâkı selâse ile tatlik etti.

Melek

Ayalim beni ne yaptı dediniz?

İmam

Talâkı selâse ile tatlik etti; yani alıp almamacasına boşadı...

Melek

[Bir feryat koparır]

Aman Allah... Bana bunu da edecektin. Gözlerin kör olsun inşallah Hafız...

Hafız

Vallâhi billâhi kabahatim yok...

Melek

Demek bu yaşımda bu da başıma geldi... Ah benim alnımın kara yazısı... Amanın yetişin... Gözlerim kararıyor...

[Düşecek gibi olur. Hafız koşar.]

İmam

[Bağırarak]

Sen dur... Elin değmesin... Lâyecuzdur...

[Şerif ile Salâhi Meleğe yardım etmek isterler]

İmam

Siz de geri çekilin... Müslümanlıkta bir erkek eli bir kadın vücuduna değerse vebali azîmi vardır... Kızım zaptı nefse kadir olamaz da düşmeğe kalkarsa onu kadınlar tutsun...

[Adile Dudu ile Rukıye Meleği kollarına alırlar]

Adile Dudu

Ah ne ulema Yarabbi... Ah ne ulema... Dünya böylelerinin yüzü suyu hürmetine duruyor...

Rukıye

[Meleği okşıyarak]

Üzülme evlâdım... Ne yapalım kısmet bu kadarmış... Allah bir kapıyı kaparsa bir kapıyı açar...

Adile Dudu

Elbette... Elbette... Allahtan korkmıyan kâfirdir... Nur gibi tazesin... Allah sana Hafızdan daha iyi kocalar verir. Haydi gel seni odana yatıralım da rahat et...

Rukıye

Azıcık da çiçeksuyu içireyim sana... İçini ferahlatır...

[Rukıye ile Adile Dudu Meleği yarı baygın bir halde odaya götürürler]

Şerif

[Hafıza]

Hadi Hafız... Sen de annenin odasına... Merak etme, haftaya kalmaz, sana yine bir gelin getiririz...

Hafız

[Ağlıyarak]

Bu bana yaptığınız revayı hak mı canım?

İmam

[Sert]

Sus oğlum... Günaha girme... Hepimizin boynu şeriate bağlıdır...

Şerif

Ayıp Hafız ayıp... Erkek ol... Sil gözlerini... Beni dinle bak... Bu işin çok faydasını göreceksin... Sen de rahat edeceksin...

[Hafız anasının odasına girer.]

Sahne : III

[Hafız ağlaya ağlaya çıkarken Adile Dudu ile Rukıye girerler.]

Şerif

Ne ise bu iş de bitti... Gelini yarın Konya'daki amcasının yanına göndeririz...

İmam

İstanbul'da kimsesi yok mu?

Şerif

Hayır... Konya'da bir ihtiyar amcası var... Gayet zengin. Fakat cimri bir herif...

İmam

Pekâlâ... Pekâlâ... Ey, bize allahaısmarladık... Emri şeraiati yerine getirdik amma hayli de yorulduk...

Adile Dudu

[Bir torbadan paraları çıkararak imama verir.]

Al bakalım İmam Efendi... Azsa da kusura bakma... Perşembeye Zehracığımın nikâhını kıydığın zaman da ayrıca hatırını hoş ederiz.

İmam

Sizin hatırınız hoş olursa bizim de olur... [*Paraları sayarak*] Biz öyle parada pulda gözü olan adamlar değiliz... Bir lokma bir hırka... Çoluk çocuk olmasa bunu da almayız...

Salâhi Molla

Ey çocuklar... Sizin gönlünüz oldu... Gelgelelim bizim meseleye...

Adile Dudu

Sen öyle haciz memuru falan getirmeğe kalkma... Nikâh günü kızıma vekil olursun... Alacağını da bir bir sayarım... Ben evlâdıma müjdeyi götüreyim de artık ağlayıp sıkılmasın...

Şerif

[Rukıye'ye]

Sen de bu gece Hafızı yalnız bırakma... Hadi yanına git...

[Rukıye Hafızın yanına giderken Adile Dudu, Salâhi Molla, İmam da merdiven kapısından çıkarlar...]

Sahne : IV

[Şerif yalnız]

[Şerif ellerini uğuşturarak gezinirken Hafızın «of of... Anne ben dayanamıyacağım. Karı boşamak pek güç... Allah düşmanıma vermesin» diye bağırdığı işitilir...]

Şerif

[Sahnenin önüne gelir, Hafızın girdiği odaya bakarak söylenir.]

Ey çocuğum... Baba yadigârısın... İşitmez miydim böyle sıkılıp üzüldüğünü... Fakat ne yapalım kendi akılsızlığının cezasını çekiyorsun... Zemzem diye rakı içip elindekini avucundakini elin serserilerine kaptıran bir insanın başına her şey gelir... O kadını da bugün değilse yarın nasıl olsa elinden kaptıracaktın... Senin bu bağırmaların bana da dokunuyor amma ne yaparsın... Haller malûm... Artık kusura bakmazsın...

[Şerif ışığı söndürerek içeri girer]

Sahne : V

Hilmi Efendi - Parnak

[Sahne bir zaman boş ve karanlık kalır sonra sol taraftaki pencere yavaş yavaş aralanır, içeriye bir hırsız feneri ışığı akseder; biraz sonra Hilmi Efendi ile Parnak yavaşça içeri girerler... Parnak eski külhanbey kıyafetinde genç bir hırsız, Hilmi Efendi sefil kıyafetli, tıraşı sakal denecek kadar uzamış şişmanca bir eski memur... Arkasında belinden iple bağlı çok eski bir redingot vardır...]

Parnak

[Ermeni telâffuziyle]

Ne oluorsun Hilmi Efendi... Yaprak gibi titreorsun...

Hilmi

[Yarı baygın bir halde]

Eski bir kalem efendisi ilk defa hırsızlığa çıkar, karanlıkta doğru dürüst merdiven çıkamazken iplere sarılarak pencereden elin evine girer de ne olmaz? Vicdan, ahlâk falan meselesini bir yana bırak... Ben bu korkuya, çarpıntıya dayanamıyacağım... Parnak evlâdım... Sen benim açlıktan ölmek üzere olduğumu gördün acıdın... Temiz yürekli bir insansın... Bir dükkân sahibi olaydın yanına alırdın; paran yahut yiyeceğin olaydı yarısını bana verirdin... Fakat zenaatın hırsızlık... Geceleri pencerelerden ötekinin berikinin evine girip öteberi aşırmaktan başka elinden iş gelmiyor... Bunun için senin bana edebileceğin iyilik de beni kendinle beraber hırsızlığa çıkarıp kârına ortak etmek oldu... Allah razı olsun... Sağol... Varol... İnşallah uzun müddet ele geçmezsin... Çaldıklarını rahat rahat yersin... Fakat beni bırak... Ben vazgeçtim... Açlık-

tan ölmeğe razıyım... Beni selâmetle şuradan sokağa indir... Dizlerim kesiliyor, ağzım kuruyor, yüreğim çarpıyor...

Parnak

Korkma... Biraz dişini sık Hilmi Efendi... İlk defa ben de bu zenaate başladım ise senden daha kıyak titrordum... Hele bir anafordan para kazanmanın tadını al... Bak senin memurluktan aldığın beş on liraya benzeyor mu?

Hilmi

Aman vazgeçtim oğlum... Bana izin ver gideyim.

Parnak

Avanaklığın lüzumu yok Hilmi Efendi... Yüzdün yüzdün kuryuğuna getirdin ise...

Hilmi

Ah Parnak... Hırsızlıktan en güç yorulan taraf kuyruk tarafı gibi geliyor bana...

Parnak

Bırak zevzekliği... Tam işime yarayacağın dakikada böyle münasebetsizlik çıkarma...

Hilmi

Benden iş bekleyorsan şaşarım aklına Parnak... Oğlum ben ötekinden berikinden hakkımı, alacağımı, istemekten âciz bir adamcağızım.

Parnak

Yeter artık miskinlik Hilmi Efendi... Bak seni nasıl adam edeceğim... Sonra bana dua edeceksin...

Hilmi

Beni bırakırsan sana çok dua edeceğiz.

Parnak

[Kızarak]

Bire Allahın belâsı Hâlmi Efendi... Buraya hırsızlığa geldik, ya birbirimizle çekişmeğe? Diyelim ki buradan gittik... Yarın yine alacaklılar etrafını saracak... Para yok, ekmek yok, tütün yok... Bana rastlamasaydın iki gündür açıktan ölmüş olacaktın... Aç karnına sokaklarda dolaşmak, sahtekâr, dolandırıcı diye suratına tükürtmek daha iyidir sanırsın... Sana bir insaniyetlik edeyim diye yanıma almışım... Yoksa bana kaç paralık faydan dokunacak ki...

Hilmi Efendi

[Biraz düşündükten sonra]

Pekâlâ... Ne yapalım... Alnımızın yazısı... Bunca sene namusumuzla memurluk ettikten sonra nihayet hırsız olduk demek...

Parnak

Ben şimdi odaları birer birer dolaşacağım; bulduğumu sana getireceğim; sen çuvala doldurursun... Ben sana «guguk» diye bağırırsam bil ki tehlike var... Hemen çuvalı pencereden atar, kendin de ipe sarılıp aşağı inersin... Ben nasıl olsa kendimi kurtarırım. Duvar diplerinden kaç ki silâh filân atarlarsa tutmasın...

Hilmi

Vay canına... Yahu bu hırsızlık âdeta ilim gibi bir şey...

Parnak

Ne sandın? Ah sen rametli Mardik ustamı görmeliydin.

Onun gibi hırsız bir daha yetişmez... [*Hilmi'ye bir rüvelver uzatarak*] tut şunu...

Hilmi Efendi

O ne o? Yoook... Onu yerine koy bakayım... Kavlimiz ne idi?.

Parnak

Boştur be... Ben isterim başımıza belâ alalım.

Hilmi

Onu şeytan doldurur.

Parnak

Yahu ben içerdeyken biri üstüne gelirse şöyle uzaktan gösterip korkutursun...

Hilmi

Biri gelirse bende onu göstermeğe hal kalır mı be oğlum... Koy onu yerine... [*Parnak silâhı cebine sokar*] Sonra onu da söyleyeyim... İnsana dokunmak yok, can yakmak yok, korkutmak yok... Ev sahibine pek lâzım olan eşyayı almak yok... Tercihen çift olan eşyanın birini alıp ötekini ev sahibine bırakacaksın...

Parnak

Gülecek yer değil amma beni güldüreceksin Hilmi Efendi.. Hırsızlığa çıkmış yoksa hayırcılık etmeğe, sevap kazanmağa...

Hilmi

Yok oğlum yok... İnsan hırsızlık ederken de namustan pek ayrılmamalı...

Parnak

Ele geçersek görürüz hırsızın namussuzunu namuslusundan ayırıyorlar! Neyse lâfı bırakalım artık...

[Parnak seri hareketlerle Meleğin oda kapısına yaklaşır, anahtar deliğinden içeri bakar]

Parnak

Burada bir karı uyuyor... Yanında kimse yok...

[Parnak çekildikten sonra Hilmi Efendi eğilip bakar, vücudundan bir ra'şe geçer]

Hilmi

Vay... vay... vay... kar... Kadın değil bu Parnak... Âdeta huri kızı, peri kızı... Karyolanın üstüne serilmiş... Paluze gibi sine, gönlüm gibi perişan saçlar...

[Meftun bir tavırla şiir okumağa başlar]

«Gören izarını hattı siyahtap içre»
«Nihefte berki gül ter sanur kitab içre»

Parnak

Allahın belâsı... Beyit okumanın sırasıdır... Yakalanırsak canımıza okuyacaklar...

Hilmi

Canımızda okunmadık yer mi kaldı ki?

Parnak

[Hilmi Efendiyi bir omuzundan tutup çekerek]

Bu güzel fırsat... Yalnız kadın her zaman ele düşmez...

Hilmi

[Şüphe ile Parnağa bakarak]

Yahu sakın kadına sataşmağa filân mı kalkâcaksın? Demin söylemeyi unuttum... Namusa hıyanet de yok...

Parnak

Deli olma... Kadını kimin gözü görüyor... Bu güzel fırsat... Ben onu öttüreceğim...

Hilmi

[Hayretle]

O ne demek o?..

Parnak

Öttürmek nedir bilmezsin?.. Rahmetli Mardik ustamın lâfıdır bu... Karıyı korkutup paraların, cevahirlerin yerini söyleteceğim...

Hilmi

Ne söylüyorsun... O gümüş gerdanı yakalamak; o ahu gözleri ağlatmak, o konca dudakları titretmek... Parnak evlâdım ayaklarını öpeyim... Vazgeç bundan... Bu güzel kadına ilişme... Buna mukabil evden ne çalabilirsen çal... Demin koyduğum bütün şartları, kayıtları kaldırıyorum... Çal böyle karısı olan herifin nesi varsa çal helâldir...

Parnak

Ay artık sabrımı taşırdın... Nereye gideceksen hadi git...

Hilmi

Parnak darılma... Ne yapayım evlâdım... Bu benim yapacağım iş değil... Allahaısmarladık... Namuslu yaşadım, na-

muslu öleceğim... Yalnız bir kere daha şu kadına bakayım...

Parnak

Hadi... Lâf istemem... Çık git diyorum...

Hilmi

Gidiyorum, vicdanımın içinde derinden derine öyle sesler işitmeğe başladım ki...

[Onlar pencereye yaklaşırken Parnak birdenbire Hilmiyi yakalar]

Parnak

Dur... Bir gürültü var... Bir ses var.

Hilmi

[Ağlayarak, dizleri titreyerek]

Aman... Aman...

[Parnak onu torbasiyle beraber perdenin arkasına sokar, kendi de saklanır; biraz evvel Şerifin çıktığı kapıdan bir cep feneri daha parlar.]

Sahne : VI

Evvelkiler - Şerif

Şerifin sesi

[Ağır ve derin]

Bismillâh... Bismillâh huuu... Bismillâh... Bismillâh hu... Bismillâh... Bismillâh huuuu...

[Şerif elinde fenerle sahneye girer, kıyafetini değiştirmiş, arkasına bir yeşil cüppe, başına bir kavuk giymiş,

yüzüne sakal takmıştır... «Mismillâh... Bismillâh hu... Bismillâh... Ya bismillâh huuu» sözlerini tekrar ede ede merdiven kapısından çıkar.]

Parnak

[Hilmi Efendiyi omuzlarından tutup odanın ortasına sürükleyerek]

Ne oldun Hilmi Efendi... Korkma... Kendine gel... Bir şey değil...

Hilmi

Nasıl bir şey değil be evlât... Evi polisten evvel evliyalar bastı... İşitmedin mi? Görmedin mi?

Parnak

Ben de şaşmışım bu işe amma kendimizi kaybetmiyelim...

Hilmi

Nerede olduğumu, kim olduğumu biliyor muyum ki kendimi kaybetmiyeyim... Parnak çıldıracağım... Beni buradan kurtar... Namusumla şuradan çıkayım... Bir taşın üstüne başımı koyup ferah ferah, yıldızlara baka baka açlıktan ölmeğe razıyım... Allah sen beni bu berzahtan kurtar.

Parnak

Peki... Peki...

Hilmi

Evi evliyalar bastı...

Parnak

Budala olma... Evliya filân değil... Bu işin içinde bir köpoğluluk var amma ben de anlayamadım... En iyisi iki-

miz de buradan çıkarız... Burada gördüğüm şeyler benim de midemi bulandırmağa başlamıştır.

[Pencereye yaklaşırlar; sokak kapısının zili birdenbire öter.. Parnak Hilmi Efendi ile beraber yine perdenin arkasına saklanır; o esnada Şerif merdiven kapısından girer; başından kavuğunu, yüzünden sakalını, sırtından cüppesini çıkararak evvelce çıktığı odaya atar, sonra «kim o... kimdir o» diye seslenerek tekrar merdiven kapısından çıkar.]

Şerifin sesi

Kim o... Kimdir bu saatte kapıyı çalan?

Bir ses

Telgrafçı... Bir telgrafınız var...

Şerifin sesi

Hayırdır inşallah... İniyorum aşağı...

[Sahne bir zaman yine boş kalır; bu esnada Hilmi Efendinin: «Yarabbi sen beni hayırlısiyle sahili selâmete çıkar... Tövbeler tövbesi» diye inlediği işitilir.]

Sahne : VII

Evvelkiler - Rukıye

[Rukıye kapısını açar, gecelik entarisiyle çıkar merdiven kapısına yürüyerek]

Gecenin bu saatinde kim çaldı kapıyı acaba? [*Yüksek sesle*] Kim o... Kim o...

Şerifin sesi

Bir şey yok anne... Telgraf geldi..

[Şerif sahneye girer]

Rukıye

Aman evlâdım... Bize kimden telgraf gelir.

Şerif

Ben de onu merak ediyorum ya... [*Telgrafı açar okur*] Aman Allah...

Rukıye

Ne oldun? Ne var?

Şerif

Aman Allah... Gelinimiz Meleğin Konya'daki amcası ölmüş... Meleğe on bin lira ile bir ev bir de bağ kalmış...

Rukıye

[Şaşkın]

Oh çok şükür... Çok şükür...

Şerif

Ne çok şükür anne?.. Sen çıldırdın mı? Kadıncağızı boşadığımızı unuttun mu?

Rukıye

Eyvah... Bak şu başımıza gelene...

Şerif

Mahvolduk.. Mahvolduk.

Rukıye

Üzülme... Bir kolayını buluruz... Meleği yarın yeniden Hafıza nikâh ederiz...

Şerif

Talâkı selâse ile boşadık anne... İmkânı yok...

Rukıye

Sen paradan haber ver... İmam onun da kolayını bulur.

Şerif

Onun kolayı hülle yapmak... Fakat bunun için bir iki gün geçer... O vakte kadar gelin havadisi öğrenir... Kendisini sırf mirasın hatırı için tekrar Hafıza almak istediğimizi anlar ve evlenmek istemez.

Rukıye

Belki kolayını buluruz...

Şerif

Ne kolayını bulacağız... [*Hırsından bağırarak*] Gitti on bin liramız... On bin liramız elden gitti... Fakat ben bu on bin liradan vazgeçemem.

Hilmi

[Bu sözleri kendileri için söyleniyor sanarak biytap bir halde ortaya atılır]

Birader insaf et... On bin lira değil on paranı çalmak kısmet olmadı. Namusumuzla çıkıp gidiyorduk... Üstümüze gelip bizi yakaladın... On bin liramızı çaldınız diye bize iftira etmeğe kalkarsan bize yazık olur.

Şerif ile annesi

[Birdenbire haykırırlar]

İmdat... Yangın var... Hırsız var... Can kurtaran yok mu?

Parnak

Allah Hilmi Efendi gibi belânı versin senin... [*Yalandan silâha davranarak*] Sesinizi kesin... Yakarım...

Şerif ile Rukıye

[Haykırırlar]

Aman bize kıyma...

[Onlar geri geri kaçarken Parnak Hilmi Efendiyi sürükleye sürükleye pencereye götürür, dışarıya çıkarmak ister]

Hilmi

[Şaşkın şaşkın uğraştıktan sonra]

Aman ben inemiyeceğim... Ne elim tutuyor ne ayağım... Taşların üzerine düşüp paramparça olacağım... Kulaklarım uğulduyor, gözlerim kararıyor, bayılıyorum, ölüyorum...

[Hilmi Efendi yere yuvarlanır bayılır]

Parnak

Benden günah gitti. Ne halin varsa gör.

[İpe sarılıp kaybolur]

Sahne : VIII

Hilmi Efendi - Şerif - Rukıye

Rukıye

Aman oğlum... Pencereyi açalım da bekçiyi çağıralım... O da polis çağırsın...

Şerif

Dur anne... Acele etme...

[Hilmi Efendiye yaklaşır]

Rukıye

Yaklaşma... Yaklaşma sakın... Belki hile yapıyordur... Belinde bıçak filân vardır canına kıyacak...

[Hilmi Efendinin «ah... ah... merhamet» diye inildediği işitilir]

Şerif

Merak etme... O bizden beter çıktı... Korkudan bayıldı... [*Ayağiyle dürterek*] Hey babalık... Ayağa kalk bakalım...

Rukıye

Şerif deli misin... Yaklaşma diyorum...

Şerif

Beni böyle heriflerden korkar mı sandın; [*Ayağı çuvala takılır, Hilmi Efendinin tuttuğunu zannederek «aman» diye kaçar; sonra işi anlar*] herif birdenbire ayaklarıma sarıldı zannettim.

Rukıye

Ne bekliyoruz... Şu herifi polise teslim edelim.

Şerif

Yok anne... İş senin bildiğin gibi değil... Bu hırsızı bu gece Allah bize gönderdi... Kaybettiğimiz on bin lirayı tekrar ele geçirmemizi temin için...

Rukıye

Bu ne demek?

Şerif

Şimdi anlarsın...

[Hilmi Efendinin üstünü arar]

Silâhı filân yok... Merak etme... [*Onu belinden yakalayarak kanapenin üstüne yatırır*] Korkulacak bir insan değil... Öyle olsa korkudan bayılmazdı.

[Sürahiden su doldurur, Hilmi Efendinin yüzüne serper, Hilmi Efendi gözlerini açar]

Hilmi Efendi

Ooof.. Ben nerdeyim? Ahrette miyim acaba? Hayır hayır ahrete daha vakit var... Karakoldayım... Evvelâ karakol... Sonra mahkeme... Sonra hapis... Ah kara talih... [*Gözlerini açıp etrafa bakar*] Daha karakola da gelmemişiz.

Şerif

Nasıl keyifler hırsız baba...

Hilmi Efendi

[Boynunu bükerek]

Ah birader ah... Halimi sana anltamak mümkün değil ki... Maamafih hakkın da var... Şimdi benim evim barkım yok ya... Eskiden olduğu vakit benim evime de böyle fuzuli olarak bir adam gireydi elbette ona inanmazdım... Artık sütüne havale, insafına havale...

Şerif

Sen utanmadan herkesin evine hırsızlığa girersin...

Hilmi

Dedik ya birader efendi... Alnımızın kara yazısı... Beni daha polise teslim etmediniz mi?

Şerif

Polise, karakola daha vakit var...

Hilmi

Anladım. Polise teslim etmeden evvel dayak atacaksınız. Ona da hakkınız var. Peki insafı elden bırakmamak, bir yerimi kırmamak şartiyle döğün... Vallahi sizi dâva da etmem... Ben bu dayağı hak ettim. Siz döğerken ben de «oh olsun serseri herif iki gün açlığa dayanamayıp hırsızlığa çıkar mısın?» diye bağıracağım...

Rukıye

Ayol bu ne tuhaf hırsız böyle... Kâtip gibi bir adam...

Hilmi

Ah ne güzel keşfettiniz...

Şerif

Babalık... Dayak şöyle dursun seni galiba polise vermekten de vazgeçeceğim... Yani affedeceğim...

Hilmi

O artık senin kendi efendiliğin...

Şerif

Fakat bir şartım var... Onu kabul etmek şartiyle...

Hilmi

Kabul ederim... Fakat benim de bir şartım var... Namusuma muhalif bir şey olmamak şartiyle...

Şerif

Hayır... Namusa mugayir değil... Bilâkis şeriat emrine de uygun... Seni bu gece evlendireceğiz...

Hilmi

[Kendi kendine]

Eyvah... Herif galiba deli... Bak şu olan işe... Bu, polisten de korkunç bir şey...

Şerif

Korkma yalnız bir gece için... Yarını bekleyemem... Şimdi imamı çağırtacağım. Çabucak bir nikâh kıydıracağım. Şurada bir kadın var... Yarın sabaha kadar senin karın olacak...

Hilmi

[Kendi kendine]

Galiba anasını verecek ama... Ne yapsam acaba? Karakol, mahkeme, rezalet, hapis... Bu daha iyi...

Şerif

Bir cevap vermedin.

Hilmi

Ne yapalım... Dediğini yapacağız...

Şerif

[Rukıye'ye]

Anne... Meleği uyandır... Onu şimdi bir efendiye nikâh edeceğimizi haber ver... Ama hırsız filân demeğe lüzum yok... Hazır olsun...

Hilmi

Affedersiniz birader efendi... Sizin bana vermek istediği-

niz kadın... [*Eliyle kapıyı göstererek*] Orada bir hanım yatıyor... O mu?

Şerif

Evet o...

Hilmi

Bir şey daha söyleyim... Sakın siz benimle alay etmeyin.

Şerif

Be adam... Gece vakti alay olur mu?

Hilmi

[Ayağa kalkar, sahnenin önüne gelir]

Hey Yarabbi... Ben ki kırk beş yıllık hayatımda belki on beş defa evlenmeye kalktım... Nasip olmasın... Sonra parasızlıktan ilk defa hırsızlığa çıktığım gece, dayağın, işkencenin her çeşidine hak kazandığım bir gece... On para sarfetmeden... Hiçbir güçlük çekmeden... Hiçbir merasime katlanmadan... Evlenmek... Hem de kiminle... Kapı aralığından görüp «hey Yarabbi böylelerini kime nasip ediyorsun» dediğim bir melekle...

Şerif

Vay sen onun adını da biliyorsun...

Hilmi

Hanımın adı Melek mi?

Şerif

Evet...

Hilmi

Dedim ya bu iş insan işi değil... Allah işi... Melek ha... Melek ha...

[Yüzünü kapıya çevirerek secdeye kapanır gibi yere yatar]

«İlâhi... Büyüksün büyüksün büyük»
«Büyüklük yanında kalır çok küçük»

Şerif

[Hilmi Efendinin eteğini kapatarak]

Yahu... Pantalonunun arkası da yırtılmış.

PERDE

ÜÇÜNCÜ PERDE

[Aynı sahne]

Sahne : I

Şerif - Hilmi

Hilmi

[Yeni bir pantalon gömlekle kapıda görünür]

İki gözüm... Evin içinde bir usturacık bulunmaz mı?

Şerif

Ne olacak?

Hilmi

Fesüphanallah... Beni böyle bir karış sakal ile güvey koyacak değilsiniz ya...

Şerif

Yahu amma uzun ettin ha... Bu kıyafetle güvey giremem, dedin. Saña bir kat elbise bulduk...

Hilmi

Ceket darca ama fena değil...

Şerif

Sonra da ustura... Yirmi yaşında ergen delikanlı mı evlendiriyoruz?

Hilmi

Yirmi yaşında delikanlı değilim ama ergenim. Dünya evine yeni giriyorum... Hem de evlenme denen şeyin bir kutsiyeti var canım... Gelen misafirler beni değil sizi ayıplarlar... Gelinlerine bula bula bu dilenci kıyafetli herifi mi bulmuş derler...

Şerif

Yahu sen de amma tuhaf adammışsın... [*Dolaptan bir ustura çıkararak yere atar*] Al...

Hilmi

[Usturayı muayene ederek]

İki gözüm... Bu ustura değil törpü... Testere... [*Parmaklariyle sakalını yoklıyarak*] Maamafih benim sakala da bundan başkası kâr etmez ya...

[Çıkar]

Sahne : II

Şerif - İmam - Rukıye - İki bekçi

Rukıye

[Merdiven kapısından girerek yavaş sesle]

İmam bekçilerle beraber geldi...

Şerif

Buyursunlar... Buyursunlar...

[İmam ve bekçiler kunduraları ellerinde olduğu halde içeri girerler...]

Şerif

[Onları karşılayarak]

Buyursunlar İmam Efendi... Buyurun Ağalar...

İmam

Gece yarısından sonra nikâh kıymak ilk defa başıma geliyor... Ne yaparsın komşu hatırı...

Şerif

Eksik olma İmam Efendi... Bu iyiliğin de altında kalmayız... Gönlünü hoş ederiz...

İmam

Fakat gece vakti şahit buluncaya kadar da başıma hal geldi. Neyse bekçi ağaları buldum... Onlara da birer lira verirsiniz...

Şerif

Hayhay...

İmam

[Gülerek]

On bize... Birer de ağalara on iki... E on iki liraya bir hülle nikâhı da sudan ucuz...

Şerif

Öyledir İmam Efendi öyledir... Yalnız vakit kaybetmiyelim, gürültü etmiyelim...

İmam

Vakit kaybetmiyelim diyorsunuz... Âlâ... Fakat gürültüden neden korkuyorsunuz?.. Ev sizin değil mi? [*Rukıyeyi göstererek*] Valde Hanım biraz evvel kapıyı açtı; «Ayaklarınızı çıkarın... Gürültü etmeden merdivenlerden çıkın.. Konuşmayın» dedi. Hâşâ sümme hâşâ... Kendimizi ağalarla beraber zamparalığa gidiyoruz sandım...

Şerif

[Gülerek]

Onun sebebi var... Ev sahibinden korkuyoruz...

İmam

Ev sahibi ne karışır?..

Şerif

Hafız gelini niçin boşadı? Ev sahibinin kızı Zehrayı almak için değil mi? Şimdi biz bu hülle nikâhını niçin kıyıyoruz?. Hafızı yarın akşam tekrar eski karısiyle evlendirmek için... Adile Dudu bunu duyarsa bize ne yapmaz?

İmam

Öyle ya... Talâk bedelini de, Allah bereket versin, o vermişti. Neyse bu gecelik bir şey işitmesin de...

Şerif

O şimdi ağır uykuda... Hemen nikâhı kıyalım...

İmam

Hülleci hazır mı?

Şerif

Hazır... Tıraş oluyor.

İmam

Şahitler hazır mı?

Şerif

[Bekçileri göstererek]

Ne şahitleri? Ağalar geldiler ya...

İmam

Yok canım... Bunlar hüllecinin şahitleri... Gelin için de iki şahit ister...

Şerif

Ne söylüyorsun İmam Efendi... Gece vakti bir hülleci te-

darik edinceye kadar akla karayı seçtim... Şahidi nereden bulurum... İki şahit yeter...

İmam

[Hiddetle]

Öyle şey olmaz... Ben şer'i şerife mugayir iş göremem... Kitabünnikâh ikişerden dört şahit bulunmasını zarurî görüyor... Ben sizin hatırınız için kendimi cehennem ateşlerinde yaktıramam...

Şerif

Etme İmam Efendi... Şahidin biri ben olayım bari.

İmam

Olur... Fakat bir şahit daha lâzım...

Şerif

Dördüncü şahit de annem olsun...

İmam

Benimle alay mı ediyorsun Allahaşkına... Kadının şehadeti makbul olur mu?

[Kapı açılır... Hafız gecelik entarisiyle girer]

Sahne : III

Evvelkiler, Hafız

Hafız

Ağabey bu gürültü ne? İmam Efendi de burada... Sakın evde bir cenaze filân mı var?

Rukıye

Ağzından yel alsın... Hiçbir şey yok...

İmam

İşte dördüncü şahidi de bulduk...

Şerif

Hatırın kalmasın amma şimdi de sen münasebetsizlik ediyorsun İmam Efendi... Yahu Hafız evlendireceğimiz kadının kocası... Hiçbir insan kendi eliyle karısını başka erkeğe verebilir mi?

İmam

[Yine hiddetli]

Ben öyle cahilâne lâkırdılar istemem... Hafız Melek Hanımı talâkı selâse ile boşamıştır. Binaenaleyh bu saatte Hafız o kadının hiçbir şeyi değildir. Bu takdirde de onun hülleci ile icra edilecek akdinde şahit sıfatiyle bulunmasına hiçbir mânii şer'î yoktur...

Şerif

Öyle şey olamaz...

İmam

Benden iyi biliyorsan gel sen nikâhı kıy ben gideyim. Kitapta yerini gösterebilir misin? Gösteremezsin zâhir... [*Hafıza*] Bana bak Hafız... Şöyle yanıma gel...

Hafız

Ah İmam Efendi... Sen bu gece bana öyle bir iş ettin ki...

İmam

Neden?

Hafız

Neden olacak? Karım elimden gitti. Yüreğim yanıyor.

İmam

Bana ne? Kabahat senin? Kim dedi sana «desti boş» diye bar bar bağır da karın talâkı selâse ile boş düşsün diye... Maamafih üzülme Hafız... Şeriat, her derde çare bulur... Biz de yarın akşamdan tezi yok karını sana iade edeceğiz...

Hafız

[Sevincinden çıldıracak gibi]

Ne söylüyorsun İmam Efendi... Beni aldatmıyorsun ya? Elbet aldatmazsın... Ulema adam ak sakal ile yalan söyleyecek değil ya... Allah senden razı olsun... Ver elini öpeyim... Ver senin de elini öpeyim ağabey... Allah kimin karısını elinden aldıysa yine kavuştursun...

İmam

Bana bak Hafız... Bu iş olacak... Fakat biraz zahmetli olacak...

Hafız

Razıyım İmam Efendi... Tek karım elimden gitmesin de...

İmam

Malûm ya... Talâkı selâse ile kocasından boşanan kadın hülle yapılmadan tekrar eski kocasına varamaz...

Hafız

Ne söylüyorsun İmam Efendi... Karıya hülle mi yapılacak?

İmam

Tövbe de cahil... Sarığından utan... Sen şeriat emrine karşı mı geliyorsun?

Hafız

Hâşâ sümme hâşâ... Öyle şey yapmak haddime mi düşmüş... Fakat insaf edin... Ben karımı başkalarının kollarına teslim etmeğe nasıl razı olurum canım?.

[Ağlamağa başlar]

Rukıye

Of Hafız ağlama... Yüreğimi dağlama... Zaten kendi sıkıntım kendime yetiyor...

Hafız

Ben buna tahammül edemem... Karımı ellere teslim edemem.

Şerif

Hafız sen bana inanırsın... Bunda korkulacak bir şey yok... Hülleci gayet iyi, müslüman bir adam... Şimdi karını ona nikâh edeceğiz. Bu gece beraber kalacaklar... Sabahleyin boşayacak... Melek sana kalacak...

Hafız

[Saçını başını yolarak]

Yahu herif bu gece karı ile beraber kaldıktan sonra karıdan hayır kalır mı? Ben buna nasıl dayanırım? Ben çıldırırım.

Şerif

Budala... Kalacak dedimse sahiden kalacak değil ya... İnan bana... Hüllecinin eli senin karının eline bile dokunmayacak...

Hafız

Yahu birader bölye şeyler söyleme... Elin herifi dinler mi?

Şerif

Elimi eline sürmem diye yemin ediyor.

Hafız

Böyle işte yemin olur mu canım? Ben buna bir şartla razı olurum... Sabaha kadar ben de onlarla beraber odada otururum.

Şerif

Bak işte o olmaz... Öyle değil mi İmam Efendi?

İmam

Zâhir olmaz...

Şerif

[Hafızı bir köşeye çekerek]

Hafız bana bak... Sana söz veriyorum... Sabaha kadar hülleci ile Melek şu sofada oturacaklar... Ben de şu kapının arkasında nöbet beklerim... Şayet elini eline sürmeğe kalkarsa vay haline...

Hafız

İnanayım mı? İçimden inanmak da gelmiyor ama...

Şerif

Bana inanmazsan kime inanırsın... Uzun sözün kısası... Ya bunu kabul edersin...

İmam

[İmam tamamlayarak]

Yahut da ben şimdi şahitlerle beraber çıkıp giderim... Senin de karına kavuşman ahrete kalır...

Hafız

Peki öyle olsun bari...

İmam

Sen şimdi karının şahidi olacaksın anladın mı?

Hafız

Ay bu da mı var? Aman Allah başıma daha neler getireceksin...

[Dışardan Adile Dudu'nun sesi]

O gürültü ne... Ne oluyor? Eve hırsız mı girdi yoksa?

[Adile Dudu elinde koca bir sopa ile sahneye girer]

Sahne : IV

Evvelkiler - Hilmi Efendi - Adile Dudu

[Şerif, Rukıye ve İmam şaşırırlar; korkarlar]

Şerif

[Onlarla kısa bir konuşmadan sonra]

Merak etme... Adile Dudu... Hırsız filân yok.

Adile Dudu

Öyleyse mahallelinin gece yarısından sonra evimde ne işi var? [*İmama*] Sen söyle İmam Efendi...

İmam

[Şaşkın]

Canım efendim... Neye meraklanıyorsun... Yabancı yer değil ya... Biz de işte konu komşu...

Adile Dudu

Böyle sabaha karşı misafirlik olmaz...

Şerif

[Şaşkın]

Canım efendim... Hastalık hali bu...

Adile Dudu

Ne hastalığı...

Şerif

İşte geceyarısı hastalanıverdi...

Adile Dudu

Hepiniz ayaktasınız ayol...

Şerif

[Ne söyleyeceğini bilmeyerek]

Öyle ya hepimiz ayaktayız... Fakat... Fakat... Bizim gelin hastalanıverdi.. Öyle ya bizim gelin hastalandı... Malûm ya kocasından ayrıldığına üzüldü... Bir fenalık geldi... Elimiz ayağımız şaşırdı...

Adile Dudu

[Birdenbire inanarak]

Vah zavallı vah... Vaktiyle merhum efendi de bir kere beni boşamıştı. Bilirim o acıyı... Ama çok sürmez...

Şerif

Elbette... Elbette... Baygınlık gibi bir şey...

Adile Dudu

İyi ama hastaya imam çağırıldığını hiç işitmedim; bizim bildiğimiz birisi hastalandı mı evvelâ hekim çağrılır; bir iki gün o gelir gider; ondan sonra imama ölü yıkayıcıya sıra gelir... [*Meleğin kapısına doğrularak*] Kadıncağıza bir kere de ben geçmiş olsun diyeyim...

Şerif

[Önüne geçerek]

Aman ne yapıyorsun... Olmaz... Kat'iyyen olmaz.

Adile Dudu

Neden olmayacakmış ayol?

Şerif

[Şaşkın]

Olamaz... Çünkü... Çünkü... Hastanın yanına kimse giremez...

Adile Dudu

Onu da kim çıkardı?

Şerif

Hekim canım... Hekim söyledi...

Adile Dudu

Hekim mi? Hekim nerede?

Şerif

Gitti...

[Hilmi Efendi tıraş olmuş, süslenmiş, giyinmiş bir halde içeri girer]

Adile Dudu

Bu da kim böyle?

[Sahnedekiler arasında yeni bir şaşkınlık]

Adile Dudu

Sen kimsin? Burada ne arıyorsun?

Hilmi

Kim olacağım Valde Hanım... Damat, gencecik, çiçeği burnunda bir damat.

Adile Dudu

Ne damadı? Kimin damadı?

Şerif

[Aralarına girerek]

Doktor canım ...Hani doktor yok mu? Şu biraz evvel gitti sandığımız doktor... İşte o yine gelmiş... [*Hilminin elindeki usturaya bakarak*] Hastadan kan alacak [illegible]... Aletlerini getirmiş...

Adile Dudu

«Damat» dedi ya...

Şerif

Doktor Damat Bey...

Adile Dudu

Hekimin adı Damat mı? [*Hilmi'ye*] Senin adın Damat mı?

Hilmi

Vallahi ne olduğunu ben de bilemiyecek hale geldim Valde Hanım.

Şerif

[Hilmiye işaretler yaparak]

Doktordur doktor... Çok iyi bir doktor...

Adile Dudu

Doktor Damat Efendi oğlum... Hastanın yanına girmiyor musun?

İmam

Daha vakti gelmedi... Biraz sonra...

Şerif

Aman Adile Duducuğum... Sen rahatsız olma... Görüyorsun ya; merak edilecek bir şey yok... Hemen aşağı in... yat...

Adile Dudu

Ayol uyku falan kaldı mı bende?

Hilmi

[Şerifin bir işareti üzerine]

Öyle öyle Büyük Hanım... Hadi sen yat... Sonra sen de hasta olursun...

Adile Dudu

Hazır gelmişken bana da bakıver Hekim Damat Efendi oğlum...

Hilmi

Şimdi aklım fikrim yukarıki hastada Valde Hanım... Hele onun bir çaresini bulalım da...

Şerif

[Adile Dudu'yu sürükleyerek]

Hadi güzel anacığım... Sen aşağıya git yat...

[Adile Dudu'yu kapıdan çıkarır... Sonra geniş bir nefes alır]

Şerif

Oof... Ödüm patladı kocakarıdan... Allah rızası için işi

uzatmıyalım İmam Efendi... Sen şimdi çabucak nikâhı kıy... Duayı yarın yaparız...

İmam

Ahvali fevkalâdede şeriatimiz buna da cevaz verir. [*Şerif ve Hafıza*] Hadi bakalım çocuklar... Gelinin vekâletini alın...

Hafız

Yahu İmam Efendi... Allah rızası için... Şu vekillik işini valde yapsa bari... [*Ağlayarak*] Ben dayanamıyacağım gibi...

İmam

Hafız sarığından utan... Sen nasıl hafızsın böyle... Bu ne cehalet... Kadın kısmının şehadeti, vekâleti makbul tutulur mu? Sen tecdidi iman et...

Şerif

Hafız budalalığın lüzumu yok... Bunu yapmazsan kadın elden gidecek... Sonra marmara çırası gibi yanarsın... Hadi bir gayret...

[Hafızı elinden tutarak kapıya yanaşır]

Şerif

[Yüksek sesle]

Melek Hanım... Melek Hanım... Biraz bak...

[Melek kapıyı aralar, başında bir örtü vardır]

Seni Hilmi Efendiye tezviç için vekâletini almağa geldik.. Sabık kocan Hafızla ben sabık kayınbiraderin Şerife nikâhını kıydırmak için vekâlet ve mezuniyet veriyor musun?

Melek

[Ağlıyarak]

Ooff.. Allah bana bu günleri de mi gösterecekti?

Hafız

[Ağlıyarak]

Aman Allah yanıyorum...

Şerif

Ulan sus... Kocakarıyı zorla başımızdan savdık. Ev altüst olacak...

Hafız

[Ağlıyarak]

Kolay mı be birader. İnsan karısını eliyle başkasına verir mi?

İmam

Şeriatin kestiği parmak acımaz.

Hafız

Ah sen onu bana sor... Yanıyorum. [*Meleğe*] Melek Hanım... Benim nurididem Melek Hanım... Benim de yüreğim yanıyor ama ne halt yersin... Şeriat emri... Böyle olmazsa sana kavuşamıyacakmışım...

Melek

[Ağlıyarak]

Ah alnımın karayazısı... Demek beni elinle ellere teslime razı oluyorsun...

Rukıye

[Hiddetle]

Kızım yarım saat sana çene patlattım... Şimdi böyle lâkırdılarla Hafızımı çileden çıkarmağa lüzum var mı ya?

Melek

Ne yapayım anne... Hafızımın dört aydır hasretini çekiyordum.Tam geldiği gece bu haller başıma gelmeli miydi?

Hafız

Ah Melek... Benim derdim seninkinden daha büyük... Ağlama nurididem... Yine kavuşuruz inşallah...

Hilmi

[İlerleyerek]

Buraya bakın... Bu kadın artık benim nikâhlım sayılır... Nikâhlıma böyle lâubali muameleler yapılmasına tahammül edemem doğrusu... Nurididem falan diye saygısızlığa lüzum var mı ya?

Şerif

[Hiddetle]

Al bundan da bir daha... Be kardeş... Sana ne oluyor... Sen hüllecisin...

Hilmi

Ne olursam olayım... Ben bu Hanımı Allahın emriyle alıyorum... Amma bir geceliğine iki geceliğine... Melek Hanım bugüne bugün nikâhlımdır... Ben de hayatımda ilk defa evleniyorum... Nikâhlım gözümün önünde yabancı bir adamla böyle yolsuz şeyler konuşacak olursa ben tahammül edebilir miyim? Benim aile namusum ne olur?

Şerif

[Ters ters bakarak]

Sana söyliyecek çok şeyim var amma zamanı değil... [*Hafıza ve Meleğe*] Hadi bakalım artık çocukluğa lüzum yok... Vekâletini verdin mi?

Melek

[Hafıza]

Vereyim mi?

Hafız

Ne yaparsan yap... Artık sorma bana yanıyorum...

Melek

Pekâlâ... Mademki sen teklif ediyorsun... Verdim...

İmam

Ha şöyle... Biz de işittik... [*Hilmiye*] Sen de verdin mi?

Hilmi

Çoktan imam Efendi...

Rukıye

Aman bir ayak sesi var... Yine kocakarı geliyor galiba...

İmam

Öyleyse ben de nikâhınızı kıydım... [*Bekiçler*] Aman fazla durmıyalım... Kocakarı yaman... Duayı sokakta ederiz.

Şerif

İmam Efendi... Biz de zahmetinizin hediyesini inşallah yarın sabah...

İmam

Pekâlâ... Pekâlâ... Hadi Allah dirlik düzenlik versin... Bir yastıkta kocayın...

Hafız

Ne münasebet yahu?

İmam

Dil alışıklığı oğlum... Aklım öteki nikâhlara gitti... Hadi Allahaısmarladık...

[Kalabalık çıkar. Sahnede Hilmi Efendi, Şerif, Rukıye, Hafız kalır.]

Şerif

Hadi Hafız, hadi anne... Biz artık gidelim... Karı kocayı yalnız bırakalım...

Hafız

[Perişan]

Gidemem... Onları yalnız bırakamam... [*Hilmiyi göstererek*] Bu adamı bu odaya bırakamam... Ben buna dayanamam.

Şerif

Hafız korkma... Söz verdim... Sen annenle yat... Ben sabaha kadar başlarından ayrılmam... Ne yapalım şeriat emri bu...

Hafız

Eğer karıma bir hata gelirse iki elim on parmağım yakanda olsun...

Şerif

Ne münasebet canım ne münasebet?

Hilmi

Öyle ya ne münasebet?

[Şerif Hafızı odasına götürürken Rukıye de kapıdan Meleğe seslenir]

Hadi kızım ...Biz gidiyoruz... Ehlinin yanına gel...

[Rukıye çıkar]

Hilmi

[Dolaşarak kendi kendine]

Nihayet biz de evlendik... Bizim de başımız göğe erdi... Fakat ne acayip evleniş... [*Kılığına kıyafetine bakarak*] Ben damat oldum ha... Vallahi rüya... Anlaşılan açlık zihnime vurdu... Belki de açlıktan ölüyorum... [*Melek bu*

esnada kapıdan girmiştir.] Evet evet ...Açlıktan ölüyorum... Bana melekler görünüyor...

Melek

[Yavaşça]

Beni mi çağırdınız efendim?

Hilmi

[Döner, Meleği görür]

Aman Allah... [*Meleğe*] Buyursunlar efendim... [*Kanapeyi göstererek*] Şöyle buyursunlar efendim...

[Melek utana utana oturur, Hilmi de ellerini oğuşturarak dolaşır.]

Hilmi

[Kendi kendine]

Dilim tutuldu; konuşamıyorum. Yeni güveğiler yeni gelinler bir şeyler söylerler... Bunu çocukluğumdan beri işitirim... Fakat neydi acaba? Evet evet aklıma geliyor... [*Meleğe*] Efendim isminizi bağışlar mısınız?

Melek

Melek cariyeniz...

Hilmi

[Hayretle]

Efendim?..

Melek

Melek cariyeniz...

Hilmi

[Meftuniyetle]

Ben demedim mi? Bu rüya da değil... Açlıktan öldüm... Yahut hırsızlık ederken öldürdüler... İnsanlar benim bu yaşa kadar ne temiz yürekle yaşadığımı, ne zararsız ve iyi bir adam olduğumu anlıyamadılar... Fakat yukardakine

ne malûm değil... Evet evet... Kereminden bana melekler gönderdi...

Melek

Bir şey mi söylüyorsunuz efendim?..

Hilmi

[Aynı meftuniyet ve vecd ile]

Evet Meleğim; evet güzelim; fakat neler söylediğimi anlıyamazsın. Senin gibi bir meleği bana gönderdiği için talihime hamd ve şükür ediyorum. Talihin böyle bir meleği bana nasıl nasip ettiğine şaşıyorum. Varlığına inanamıyorum. Yanına gelsem elimi eline dokundurmağa kalksam melek gibi kanatlanıp uçmandan korkuyorum.

Melek

[Safiyetle]

Hülleci efendi... Sen galiba beni kandırıyorsun...

Hilmi

Melek Hanım... Senden bir ricam var... Bana bir daha Hülleci Efendi deme... Hülleci!. Aman ne iğrenç kelime. Felek bir gececik bana da bir güleryüz gösterdi... Keyfimi bozma...

Melek

Siz ne güzel şeyler söylüyorsunuz maşallah... Kâtip gibi...

Hilmi

Meleklere ne malûm değil! İşte onu da anladınız... Ben kâtibim...

Melek

[Safiyetle]

A hiç öyle şey olur mu? Siz hırsız değil miydiniz?..

Hilmi

[Kendi kendine]

Melek güzel amma ağzı biraz bozuk... Maamafih yalan mı söylüyor... Yerden göğe kadar hakkı var... [*Meleğe*] Melek Hanım... Ben hülleciyim; hırsızım... Yani açıkçası aşağılık bir adamım... Siz de beni ne kadar küçük görseniz hakkınız var...

Melek

A estağfurullah... Maksadım o değildi...

Hilmi

Benim hiç uykum yok. Bu kadar yorgunluk, patırdı, korku geçirdim. Sonra da sevindim.

Melek

Sevindiniz mi?

Hilmi

Ne saklayım sevindim. Biraz evvel çalınacak eşya ararken şu kapının aralığından sizin uyuduğunuzu gördüm. Hayran oldum. «Acaba kader böyle melek gibi bir kadını kimlere nasip etti yahut edecek.» dedim. Aradan bir saat geçmeden o kadın benim nikâhımın altına girdi.

Melek

İyi amma bizim nikâhımız başkalarının nikâhına benzemez ki...

Hilmi

Biliyorum... Onu anlıyamıyacak bir adam değilim... Fakat ne olursa olsun bu kadın velev ki bir gececik olsun benim

helâl malımdır, diyebilmek beni sevindiriyor, çırpındırıyor, delirtiyor... Kırkını geçmiş bir adam olduğum halde yüreğim on sekiz yaşında bir delikanlı yüreği gibi tıkanıyor, çarpıyor. İçimden ağlamak geliyor... Kendimi tutmasam âdeta ağlıyacağım.

[Mendilini çıkarır, sümkürür, sonra gizlice gözlerinin ucunu kurular.]

Her neyse benim uykum yok... Bu kadar heyecandan sonra sizin de uykunuz kaçmış olsa gerek.. [*İçini çekerek*] Bu evlenme gecemizi başka karı kocalar gibi geçirecek değiliz ya... Bari konuşalım...

Melek

[Düşünerek]

Mademki öyle istiyorsunuz konuşalım...

Hilmi

Öyle istemiyorum amma öyle icap ediyor... [*Bir cıgara yakar.*] Size bir masal anlatayım... Bir talihsiz ve uğursuz adam varmış... O kadar uğursuz ki doğduğu gece babasının evi yanmış... Mektebe başladığı gün hoca merdivenden düşerek ayağı kırılmış... Sünnet düğününde hokkabazla karagözcü birbiriyle . kavga etmişler, karagözcü hokkabazın gözünü çıkarmış, düğün bozulmuş... Mektepte çalışırım, herkesten çok çalışırım... Fakat kitaptan ezberlediğim iki yüz sahife içinden bir tanesini bilmiyorsam imtihanda mutlaka o çıkar... Sokakta geziyorum değil mi? Meselâ damdan bir kiremit düşer; onun dönüp dolaşıp konacağı yer mutlaka mutlaka benim kafam olduğunu evvelden bilirim. Kahve, lokanta filân gibi bir yerde birisi bir bardak, bir cam kırsa ya benim üstüme kalır, ya beni

şahit yazarlar, günlerce karakollarda, mahkemelerde sürüklerler... Hangi birini anlatayım... Tam mânasiyle talihsiz bir adam...

Melek

Vah zavallı vah...

Hilmi

Memuriyet hayatımda da böyle... Ben mektepten çıkıp iş aramağa başlayınca bütün memuriyetler kapandı; beş yüz kuruş aylıklı bir tapu kâtipliği buluncaya kadar iki sene süründüm. O beş yüz kuruş aylığı bin iki yüze çıkarıncaya kadar tam on beş sene uğraştım. Siz kalemlerin halini bilmezsiniz... Yukarı derecedeki bir memur ya değişecek, ya ölecek ki onun aylığını aşağı derecedeki memura versinler... Böyle bir yer açıldı mı, göğsümü ilikler, fesimi düzeltir, müdürün yanına girerim; senelerden beri terfi beklediğimi söyliyerek eteğine varırım. Müdür «Hilmi Efendi geç kaldın... Şimdi yarım saat evvel oraya başkasını tayin ettik» der... Bu belki on defa böyle oldu.. Nihayet bir gün kalem mümeyyizinin ölmek üzere olduğunu işittim... Evine gittim... Çoluk çocuğu ağlaşıyorlar... İmam ağzına zemzem veriyor, başında «Yasin» okuyordu. Vicdana sığar bir şey değil amma hemen kaleme koştum. İşi müdüre anlattım: «Peki Hilmi Efendi... Bu defa geç kalmadın... Yarın muameleyi yaparız» dedi. Ertesi sabah kaleme girince ne göreyim.... Bizim mümeyyiz ölüm döşeğinden kalkmış, sapasağlam vazifesi başına gelmemiş mi? Meğer hastalık geçici bir nöbetmiş... Fazla olarak mümeyyiz benim müdüre gidip yerini istediğimi de öğrenmiş... Kaşlarını çatarak «Aferin sana Hilmi Efendi... Senden bunu mu beklerdim?» dedi. Artık utanıp sıkılmayı bırakarak dedim ki: «Mümeyyiz Efendi sen bana kızacağına dua et. Sen ölüm döşeğine yatmıştın; iki saatlik ömrün kalmıştı. Sırf senden açılacak mümeyyizlik bana kalma-

sın diye talih seni ölüm yatağından kaldırdı. Hayatını bana borçlusun» dedim. Maamafih o bin iki yüz kuruş aylığı da muhafaza edemedim. Beni nahak yere azlettiler. Kapı dışarı ettiler...

Melek

[Acıyarak]

Vah vah vah... Kabahatiniz neydi?

Hilmi

Bir müsveddede «dün dosyaları tetkik eden müfettiş...» demiştim. Kâtip yanlışlıkla «dosyaları» donsuzları diye yazmış ve cümle «dün donsuzları tetkik eden müfettiş, olmuş...» Ben de dikkatsizlikle imzayı basmışım. Sebep bu...

Melek

Bakınız şu olan işlere...

Hilmi

Derdimi kimseye anlatamadım; iki sene açıkta kaldım; elde ne varsa ne yoksa yedim.

Melek

Başka iş bulamadınız mı?

Hilmi

Ben açıkta kalırım da memlekette açık iş kalır mı? Hâsılı dört gün evvel oturduğum bekâr odasından beni yarı çıplak bir halde sokağa attılar... Üç gün aç kaldım... Bu dilencilikle beraber bir de kibirim, azametim vardır... Kimseye el açamam. Nihayet evvelsi gece Samatyada kendimi denize atmağa hazırlanıyordum. Bir serseri beni ölümden kurtardı. Bu eskiden tanıdığım «Parnak» isminde bir demirci çırağı idi... Sonradan işi hırsızlığa dökmüş.. Parnak bana çok insanlık gösterdi. Karnımı doyurdu; eli-

me beş on para verdi... «Benimle ortak ol. Gül gibi geçiniriz» dedi... Hırsızın ortağı ne yapar? Tabiî hırsızlık... Artık canımdan bıkmıştım. «Bir kere de bir hırsızlığa çıkalım bari... Belki uğur getirir» dedim.

Melek

Hiç öyle şey olur mu?

Hilmi

[Gülümsiyerek]

Görünüşe bakılırsa oldu bile... Çünkü karakolda dayak yemem lâzım geldiği bir sırada sizin gibi bir melekle güvey girmiş bulunuyorum...

Melek

Yok Hilmi Efendi... O yine sizin hulûsunuzun pâklığı. Allah size haram lokma kısmet etmemiş...

Hilmi

[Gülerek]

Amma helâlını da kısmet etmemiş...

Melek

Ne demek istiyorsunuz?

Hilmi

Darılmazsanız söyleyeyim... Siz benim için bu gece en helâl lokmasınız... Fakat gelin görün ki sizi de yiyememek mecburiyetindeyim.

[Melek utanarak yüzünü kapar]

Hilmi

Çocukluktan beri en büyük bir arzum evlenmekti. Belki on beş defa evlenmeğe kalktım, kısmet olmadı. Bir defasında beni nişanlıma çekiştirmişler; tabiî nişanı bozduk.

Bir defasında nişanlımı bana çekiştirdiler. Tabiî yine ayrılık... Bir defasında nikâh günü nişanlıma piyangodan büyük bir para çıktı; ilk işleri beni sepetlemek oldu. Bir defasında yine nikâh günü kayıtlardan kayınbabamın çingene olduğu meydana çıktı; ben onları sepetledim. Bir defasında nişanlım güzelce bir kızdı; fakat onun çok daha güzel bir arkadaşı vardır. «İlle onu bıraksın, beni alsın» diye haber göndermiş... Ben güzelliğe karşı zayıf bir insanım... «Pekâlâ» dedim. Fakat ben onunla nikâhlanacağım zaman paralı bir genç de onu kandırmış: «Ne yapacak o miskin kâtibi. Kız bana varsın» demiş, bizim iş yine bozuldu.

Melek

[Gülümsiyerek]

Ne yapalım eden bulur.

Hilmi

Doğru... Kabahat bende... Hâsılı hangi dalı tuttumsa koptu; kırıldı.

Melek

Ne güzel! Siz iyi taraflarınızı da söylüyorsunuz, fena taraflarınızı da... Siz o kızlardan biriyle evlenseydiniz çok bahtiyar olacaktı.

Hilmi

Ben mi?

Melek

Siz de; o da... Çünkü siz iyi bir insansınız... Ben cahil bir kadınım amma iyi ile kötüyü ayırt ederim.

Hilmi

Ben de size çok teşekkür ederim... Çünkü bir kadın ağ-

zından işittiğim en güzel bu olduğu gibi son güzel söz de bu olacak...

Melek

Kimbilir... Bilinmez ki...

Hilmi

Bilinmiyecek bir şey yok... Yaşım kırkı geçti.

Melek

Erkekler tam o yaşta erkek olur...

Hilmi

Hayır hayır... Bana evlenmek nasip değil.

Melek

[Gülerek]

Evlendiniz ya... Şeytanın ayağı kırıldı... İnşallah size uğur getiririm... İstediğiniz gibi bir kadınla evlenirsiniz...

Hilmi

Olabilir fakat bu sefer de ben istemem artık...

Melek

Niçin?

Hilmi

Söylesem darılırsınız.

Melek

Niçin darılayım... Konuşuyoruz...

Hilmi

Peki öyle ise... İlk nikâhlımı okutmak elimde olmıyacak.

Melek

[Kızararak]

Bak şu söylediğinize... Böyle şeyler birdenbire olmaz ki...

Hilmi

Böyle şeyler... Yani insanın ilk nikâhlısına bu kadar çabuk bağlanması mümkün değil demek istiyorsunuz... Bunu da anlamanıza imkân yok... Çünkü bunun için evvelâ erkek olmanız; saniyen kırk küsur yaşına kadar bekâr kalmanız, salisen karşınızda birdenbire bir melek görmeniz lâzım...

Melek

[Çekinerek]

Başka şeyler konuşalım olmaz mı?

Hilmi

Nasıl isterseniz... Biraz da siz söyleyin bakalım... Memnun musunuz; mes'ut musunuz; kocanıza tekrar varacağınıza seviniyor musunuz?

Melek

[Müphem]

Ne bileyim... Ben kendi halimde bir kadınım... Hafızla evlendirdiler... Bu adamı seveceksin dediler... Hafızı gördünüz... İyidir amma pek saftır... Ne çare «kocam» diye her kusuruna göz yumdum. Biz öyle sık sık koca değiştiren kadınlar değiliz...

Hilmi

Demek evdeki hayatınızdan memnunsunuz.

Melek

Doğrusunu isterseniz hayır... Kaynanamla kayınbiraderimin ne insanlar olduğunu, bana neler yaptıklarını bilseniz acırsınız... Saklamağa ne hacet var... Gözünüzle de

gördünüz... Beni fazla söyletmeyiniz... Ağlarım... Gözyaşlarımı dindiremezsiniz...

Hilmi

Galiba sizden evvel ben ağlıyacağım Melek Hanım... Şu birkaç sözünüzden anlıyorum ki siz inci gibi bir kadınsınız. Bunu anladıktan sonra bana da bir vazife düşüyor. Bana bu gece verdiğiniz saadete bedel ben de size bir hizmette bulunacağım. Bu gece burada saklı bulunduğum sırada tesadüfen bir sır öğrendim. Konyada bir amcanız varmış, sizlere ömür vefat etmiş...

Melek

[Heyecanla]

Ne söylüyorsunuz? Amcam ölmüş mü? Vah zavallı...

[Ağlamağa başlar]

Hilmi

Size böyle bir gecede bu kara haberi vermek istemezdim amma ne yapalım öyle icap etti... Demin bir telgraf aldılar... Size on bin bilmem ne kadar lira ile büyük bir tarla kalmış... Yani zengin olmuşsunuz.

Melek

Kâşki o yaşasaydı da ben yine böyle fakir kalsaydım, mihnet çekseydim.

Hilmi

Ne yapalım, dünya hali bu. Allah sabır versin. Şimdi gelelim meseleye; sizi bu gece boşadılar. Çünkü paranız yoktu; biraz sonra zengin olduğunuz zaman yine almağa kalktılar; çünkü paranız var. İşi anladınız mı? Bu gece alelacele hülle yapmalarının, sizi ne olduğu bellisiz bir hırsıza teslim etmelerinin sebebi... Çünkü yarın öbür gün hakikati öğrenince Hafıza varmamanız tehlikesi var-

dı... Bunun önüne geçmek istediler... Ben size hakikati söyledim... Artık nasıl isterseniz öyle yapın...

Melek

Ah alçaklar... Demek bunu da yaptılar... Bense bana acıdıkları için tekrar nikâh tazelemek istediklerini zannetmiştim. Gösteririm ben onlara..

[Hiddetle yerinden kalkar, dolaşmağa başlar]

Hilmi

Yarabbi çıldıracağım, ağlaması başka türlü güzel; gülmesi başkā türlü güzel; hiddeti başka türlü güzel. Ben bu geceden sonra yaşayamıyacağım galiba...

Melek

Siz çok iyi bir insansınız... Sizi bana Allah gönderdi... Bir akıl öğretin bana rica ederim... Bu insanları istemiyorum... Kocama sadece acıyordum. Şimdi o alıktan nefret ediyorum... Nefret ediyorum... Bana büyük insanlık ettiniz. Veriniz elinizi öpeyim...

Hilmi

[Bağırarak, kaçarak]

Dokunma bana, dokunma bana... Merhamet et...

Melek

Benden korkuyor musunuz?

Hilmi

Elbet korkuyorum... Ne sandınız?

Melek

Ben korkulacak bir insan mıyım?

Hilmi

Evet... Bana dokunursanız ağzımdan bazı kazalı şeyler kaçabilir...

Melek

Ne gibi? Anlıyamıyorum.

Hilmi

Size diyebilirim ki: Melek Hanım... Melek... Meleğim, bir gecelik meleğim... Biz iki biçareyiz. Kader, tesadüf bu gece bizi karşılaştırdı; Allahın emriyle birbirimize bağladı. Bir şeriat emrini yerine getiriyoruz. Düğün gecemizi sade lâkırdı ile, karşılıklı dertleşmelerle geçirirsek şeriat emrine itaat etmemiş oluruz. İkimiz de günaha gireriz.

Melek

[Utanarak]

Siz neler söylüyorsunuz.

Hilmi

Bir şey söylemiyorum. «Bana dokunursanız kendimi tutamam; ağzımdan böyle lâkırdılar kaçar» diyorum... Hem belki pek, bu kadarla da kalmam. Daha ileri giderim. Derim ki: Melek Hanım; meleğim; siz bugüne bugün benim karımsınız. Birçok kimseler nikâhsız olarak sevişirken biz iki nikâhlı karı koca niçin sevişmiyelim?» derim...

Melek

[Elleri yüzünde]

Bakın yine söylüyorsunuz?

Hilmi

Söylemiyorum. «Bana dokunursanız söylerim» diyorum... Yoksa size böyle şeyler söylemek ne haddim? Estağfurullah...

[Hilmi Efendi geri geri çekilirken ayağı iskemleye takılır, düşecek gibi olur. Melek koşar, ellerinden yakalar, ikisi de kanapeye düşerler.]

Hilmi

[Meleğin ellerini elleri içinde tutarak]

Bana dokunmayın dedim, dokundunuz kabahat sizin. Bu elleri bırakmak artık elimde değil...

Melek

[Kendini bırakmağa hazırlanır]

Ne yapıyorsunuz? Çocuk mu oldunuz?..

Hilmi

Çocuk böyle şey yapar mı? Melek benim meleğim; bir gecelik meleğim; yarın sabah bir melek gibi uçup gidecek, beni ölünceye kadar yakıp harap edecek meleğim... Bırak seni bir parça okşayım, seveyim...

Melek

Yapmayınız günah...

Hilmi

Hayır bilâkis sevap. Allah emri şeriat emri.

[Artık kendisini tamamiyle Hilmi Efendinin kollarına bırakan Meleğin saçlarını öperken kapı açılır. Hafız saç baş karışık, gecelik entarisiyle çıkar.]

Hafız

[Ağlayıp bağırarak]

Aman Allah yetişin... Hülleci karıma neler yapıyor?

Hilmi

[Yerinden fırlayarak]

Efendi sen kim oluyorsun?. Ne hakla benim odama giriyorsun... [*Meleğe*] Çabuk başını ört... Namahrem var...

[Şerif telâşla girer; Hafızı yakalar]

Şerif

Hafız ne yapıyorsun; hadi odana git.:. Çocukluk etme...

Hafız

[Ağlayarak]

Bana verdiğin sözde böyle mi durursun?.. Hani onları yalnız bırakmıyacaktın...

Hilmi

Bizim zifaf odamıza girmeğe kimsenin hakkı yoktur... Siz şeriat emriyle oyun mu oynuyorsunuz?.. Hadi dışarı bakayım...

Şerif

Hafız... Bu herif terbiyesizin biri amma şimdilik hakkı var... Yarın onunla kozumuzu pay ederiz... Hadi odamıza gidelim... [*Gizli*] Yoksa bu dakikada kadını alıp götürür... Nikâhlı karısı... Bir şey söyliyemeyiz. Arkasından baka kalırız...

Hafız

Dayanamam, dayanamam.

Şerif

Gel kardeşim, gel çocuğum, gel yavrum...

Hilmi

[Hiddetle]

Bir daha böyle yolsuz işler yapılmasın... Karışmam...

[Birdenbire Meleğe dönüp tatlılaşarak]

Gel çocuğum; gel yavrum, gel cicim, gel meleğim... Burası yolgeçen hanı gibi bir yer... [*Elinden tutup odaya götürerek*] Gel kınalı meleğim.:. Günahı varsa benim boynuma olsun...

[Odaya girerler]

PERDE

DÖRDÜNCÜ PERDE

[Aynı oda... Sabah]

Sahne : I

Şerif - İmam

Şerif

[İmamı orta kapıdan alarak]

Buyurun İmam Efendi... Daha kalkmadılar... Siz biraz oturun da ben çağırayım...

[İmam kanapeye oturur.]

Şerif

[Kapıya vurarak]

Hilmi Efendi... Hilmi Efendi... [*Ses yok... Daha hızlı vurur*] Hilmi Efendi yahu... Yedi gün uykusuna mı yattın, öldün mü?

Hilmi

[Kapıyı aralıyarak]

Ne var? Bu saatte bizi neye rahatsız ediyorsunuz?

Şerif

Yahu kendine gel... Otelde değiliz...

Hilmi

Ne istiyorsunuz? Vay imam da gelmiş...

Şerif

Hadi bakalım... Şeriat hükmünü yerine getirdin... Şimdi kadını boşa da buradan aş...

Hilmi

[Esniyerek gerinir, bir cıgara yakar]

Amma yorgunluk ha...

Şerif

Şu işi bitirelim de nereye gideceksen gider, istediğin kadar uyursun... [*Bir kâğıt çıkararak*] Hadi bakalım... Şuraya «Zevcem Melek Hanımı tatlik ediyorum» diye yaz da altına imza ediver...

Hilmi

[İmama cıgara uzatarak]

Bir cıgara içer misin İmam Efendi?..

İmam

İstemem eyvallah... Enfiye varsa çekerim...

Hilmi

O da bizde yok...

Şerif

Yahu enfiye, cıgara düşünülecek zaman değil... Şu kâğıdı imzala...

Hilmi

[Hafifçe alay ederek]

Ne yazacağız bakalım.

Şerif

«Zevcem Melek Hanımı tatlik ediyorum» diyeceksin, olacak bitecek...

Hilmi

Birader bu mesele biraz düşünmek ister...

Şerif

Ne demek?

Hilmi

Ev bark yıkımı zannedildiği kadar kolay şey değil...

Şerif

[Kızmağa başlayarak]

Ne söylüyorsun yahu?..

Hilmi

[Sakin, müsterih, müstehzi]

Şunu demek istiyorum ki dün gece bu izdivaca pek taraftar değildim. Fakat fikrim değişti. Karım gayet temiz, saf, iyi bir kadıncağız çıktı. Düşünüyorum ki bu kadını hiç suçu, günahı yokken boşamak günah olacak... Öyle değil mi İmam Efendi?..

İmam

Aman oğlum ne söylüyorsun... Sen hüllecisin... Kadını bırakmağa mecbursun...

Hilmi

Şer'isi böyle mi İmam Efendi?..

İmam

Elbette böyle...

Hilmi

Böyle olduğuna dair bana bir kâğıt yazıp verebilir misin?..

İmam

Elbette veririm.

Hilmi

Eh yaz ver...

İmam

Ne yapacaksın? Kadını boşayacak mısın?

Hilmi

O sonra düşünülecek şey... Evvelâ büyük ulemaya danışa-

cağım; Şeyhülislâma gideceğim. «Bir imamınız böyle fetva verdi» diyeceğim.

İmam

Yani aklın sıra beni kolumdan tutturup attıracaksın öyle mi?

Hilmi

Bana bak İmam Efendi... Karşındaki adam sarıklı değildir amma şeriat işlerini senin kadar bilir. Söylediğin lâkırdının doğruluğundan eminsen kâğıdı yaz ver...

İmam

Hayır efendim dayır... Söylediğim doğrudur amma yazamam; başımı belâya sokamam. Ben mürekkep damlasından korktuğum kadar bir şeyden korkmam... Yerine göre bir mürekkep damlası insanın hanümanını başına göçürür...

Şerif

İmam Efendi... Sen de mi ona uymağa başlıyorsun?..

İmam

Benim kimseye uyduğum yok canım... Başıma bir belâ gelir diye korkuyorum. Hem Efendim... Hüllecinin aldığı karıyı boşaması bir teamüldür... Hülleci aldığı kadını boşamalı ki imam da yeni bir nikâh kıysın...

Hilmi

Dert o ise kolay İmam Efendi... Nikâh hediyesini âcizane biz de vermesini biliriz...

Şerif

Seni dilenci hırsız seni... Akşamki halini bir gözönüne getir... Seni karakola verseydim ne olacaktı?

Hilmi

Hakkındı. Verseydin. Fakat sen benimle bir mukavele yaptın... «Gelinimizi alırsan seni bırakırız» dedin. Mukavele ahkâmına riayet etmedim mi? Hüllecilik vazifemi şeriatin tam istediği bir şekilde yapmadım mı?

Şerif

[Hilminin üzerine yürüyerek]

Seni şimdi de karakola veririm. Bu «adam hırsızdır» derim.

Hilmi

«Gelininizi neye hırsıza verdiniz» demezler mi? Sonra benim ağzım yok mu? «Beni hülleci diye eve çağırdılar. Sonra hırsız diye iftira atıyorlar» diyemez miyim?

Şerif

[Hilmiyi döğmeğe yürüyerek]

Rezil... Şimdi senin kafanı ezerim.

Hilmi

[Şerifin kolunu yakalayıp onu bağırtacak kadar sıkarak]

Kendine gel... Karşındakinde senden dayak yiyecek adam gözü var mı?

Şerif

Bu senin yaptığın namussuzluk, haydutluk... Alçaklık... Karıyı boşayacaksın diyorum sana... Boşayacaksın...

Hilmi

[Gülerek]

Yahu ben kuru gürültüye pabuç bırakacak adam mıyım? Ben karımdan memnunum; o da benden memnun olduktan sonra sana ne oluyor?

Şerif

Karın senden memnun mu? Şimdi görürüz... [*Kapıya gi-derek*] Melek... Buraya gel çabuk...

Hilmi

[Onu yakasından tutup geri iterek]

Efendi... Bir kadınla konuşmak için evvelâ kocasından müsaade isterler... Sonra bir adamın karısını adıyla çağırmak ayıptır... Ona hiç değilse hanımefendi yahut hemşire hanım derler...

Şerif

Bu adam beni öldürecek...

Hilmi

Başka işim mi kalmadı canım... Benim kimse ile dâvam yok... Biz karı koca birbirimizden memnunuz... Şimdi çıkıp gideceğiz...

Şerif

Karın senden nasıl memnun olur?..

Hilmi

İnanmıyorsanız çağırırım; sen de kulağınla işitirsin... İmam Efendi de...

Hilmi

[Kapıdan seslenir]

Melek Hanım... Biraz buraya gel efendim... Yalnız başına bir başörtü al... Yabancı erkekler var...

Şerif

Yarabbi sen bana sabır... Yarabbi sen bana sabır ver...

Sahne : II

Evvelkiler, Melek

[Melek başörtüsiyle kapıdan girer]

Şerif

Melek bu adam senin kendisinden memnun olduğunu söylüyor... Bu ne iş, bu ne rezalet...

Hilmi

[Cevap vermek üzere olan Meleğe]

Cevap verme...

Şerif

Bu ne demek?

Hilmi

Bu o demek ki karım benim karımdır... Ben ne emredersem onu yapmağa mecburdur... «Cevap verme» dedim tabiî cevap vermez...

Şerif

Peki bu rezaletin sebebi...

Hilmi

Gayet basit... Nezaketle sual sormadınız...

Şerif

Yarabbi sen bilirsin...

Hilmi

Bir dakika evvel söyledim... «Benim karımı kimse adıyla çağıramaz» dedim. Eğer «hanımefendi lûtfen cevap veriniz; bu adamdan memnun musunuz?» deseydin elbette cevap verirdi.

Şerif

Allah belânı versin... Peki öyle soruyorum. Hanımefendi, bu heriften memnun musunuz?..

Melek

Yerden göğe kadar...

Şerif

Ne dedin? Ne dedin? Hay Allah belânı versin...

Hilmi

[Meleğe]

Gir içeri... Çünkü bu adam sana karşı terbiyede, nezakette kusur ediyor... Kocalık gururuma dokunuyor; başım belâya girecek.

[Melek odaya doğrulur]

Şerif

Yahu nezaket, terbiye düşünülecek zaman mı? [*Meleğe*] Durunuz Hanımefendi Hazretleri, lûtfen durunuz... Bu zatı muhteremin nesinden memnunsunuz?..

Melek

İyi adam, temiz adam, namuslu adam...

Şerif

Bu mu? Görenler Allah için söylesin...

Sahne : III

Evvelkiler - Hafız - Rukıye

[Hafız anasiyle beraber kapıdan girer]

Hafız

Bu adam hâlâ burada mı? Karım daha kurtulmadı mı?..

Hilmi

Hafız Efendi... Burada senin karın yok... Hem sen dışarı çık bakayım... Ben kıskanç bir erkeğim... Ayıp değil ya karımın eski kocasiyle yüzyüze gelmesine tahammül edemem.

Hafız

Sen kim oluyorsun be adam Allah Allah... Ağabey bu adamı dışarı atsana yahu...

Şerif

[Hafıza avazı çıktığı kadar bağırarak]

Çık ulan şuradan... Derdim yetmiyor gibi bir de sen çıkma başıma... Bırak git... Ben işi düzeltirim. Al götür şu budalayı anne...

[Rukıye ile Şerif Hafızı zorla kapıdan dışarı çıkarırlar. Hafızın içerde «Aman Allah... Karı boşamak ne güçmüş» diye bağırdığı işitilir.]

Şerif

Melek... Affedersiniz Hanımefendi... Bu sizin yaptığınız doğru değil... Bu adamın nesini beğeniyorsunuz?..

Melek

Söyledim ya... Namusunu, insanlığını...

Şerif

Bu bir hırsız yahu...

Hilmi

Benim için ne söylersen ziyanı yok...

Şerif

Evet bu bir gece hırsızı... Evimize girdi; seni çaldı...

Melek

Beni o çalmadı; siz beni ona teslim ettiniz.

Şerif

Ne yapalım öyle icap ediyordu.

Melek

Benden memnundunuz da neye boşadınız?

Şerif

O başka mesele...

Melek

Değilseniz neye alıkoymak istiyorsunuz?

Şerif

O da başka mesele...

Melek

İyi ama benim o mesele dediğiniz şeylere artık aklım ermeğe başladı.

Şerif

Maşallah... Biraz geciktiniz amma bir gecede hayli açılmışa benziyorsunuz.

Melek

Ne yapalım... Alık ile yaşayan kadın alık olur, akıllı ile yaşayan akıllı...

Şerif

Alık benim kardeşim mi?

Melek

Bilmem her zaman siz öyle söylemez misiniz? Hafız aklı başında bir adam olaydı beni size bu kadar çiğnetir miydi?

Rukıye

İyiliklerimiz gözüne, dizine dursun soysuz...

Hilmi

Nikâhlı zevceme ilişmek yok Valde Hanım...

Melek

[Devam ederek]

Evet o aklı başında bir erkek olaydı bu olanlar olur muydu? Mahalleye kepaze olur muyduk? Hiç suçum yokken beni boşatıp ne olduğunu bilmediğiniz bir adama teslim

eder miydiniz?

Şerif

Evet sizi ne olduğunu bilmediğimiz soysuz bir adama teslim ettiğimiz hata oldu...

Melek

Bereket versin ki o adam tam istediğim gibi cins bir adam çıktı. Demek ki hata etmediniz. Ömrünüzde ilk defa bana bir iyilik ettiniz.

Şerif

Demek el heriflerinde bu kadar gözünüz vardı namuslu hanım...

Melek

Hele o namus lâkırdısını siz hiç ağzınıza almayın... İpliğiniz pazara çıktı. Ne mal olduğunuzu artık öğrendim.

Şerif

Nankör... Biz seni ortada kalıp ziyan olmasın diye tekrar oğlumuza almak istiyorduk. Çok pişman olacaksın amma iş işten geçecek... Yoksa senin neyine tamah edecektik.

Melek

Neyime mi? Pekâlâ onu söyleyim, parama...

Şerif

Ne parası? Rüya mı görüyorsun?..

Melek

Evet dün gece bir rüya gördüm... Eve bir telgraf geldi. Konya'daki amcam ölmüş, bana on bin lira ile bir tarla bırakmış diye... Bu rüyayı tabii siz de gördünüz... Beni tekrar oğlunuza almak için de bu hileyi tertip ettiniz.., Nasıl hâlâ insanlıktan, namustan, bilmem neden bahseder misin?

Rukıye

Sen adam olsan bu kadar sene ekmeğimizi yedikten sonra eline beş on para geçince kaçmağa kalkmazdın nankör...

Melek

Siz de insan olsanız gelininize gözyaşı pahasına yedirdiğiniz bir lokma ekmeği başına kakmazdınız...

Sahne : IV

[Adile Dudu kapıda görünür]

Adile Dudu

Kuzum Allahaşkınıza nedir bu patırtı gürültü... Doktorun burada yine ne işi var?..

Hilmi

Doktor gitmedi ki geri gelsin...

Adile Dudu

Ne demek?

Hilmi

O demek ki [*Şerif, Rukıye ve İmamı göstererek*] bunlar bu gece gelin hanımı bana nikâh ettiler...

Adile Dudu

Ayol hepiniz çıldırdınız mı?

Hilmi

Çıldıracak bir şey yok... Gelin hanımı boşadıklarına pişman olmuşlar onu tekrar Hafız Efendi ile evlendirmek için benimle hülle yaptılar.

Adile Dudu

Hafızı tekrar onunla mı evlendirecekler?.. Sahi mi? Hay edepsiz dolandırıcılar hay... Hafıza senin kızını alacağız

diye siz dünya kadar paramı dolandırın ha... [*İmamın bastonunu yakalıyarak*] Ben sıra ile hepinizin kafanızı kırmazsam bana da Adile Dudu demesinler... [*İmamın üstüne yürüyerek*] Demek bu papazın da bu işte parmağı var... Senin sarığını boynuna geçireyim de gör...

İmam

Aman Allah... Karıyı tutun Allahaşkına... Kapı neredeydi kapı...

Adile Dudu

[Bastonu imamın kaba etlerine kapıştırarak]

Kapı lâzım mı kapı... Hele şu dayağı ye... Ben seni şu pencereden kuş gibi sokağa indiririm.

İmam

Vallahi ve tallahi kabahatim yok, ya Hanım Valide... Erenler embiyalar yetişin imdadıma...

Adile Dudu

[İmamı kovalıyarak]

Papaz... Paralarımı isterim, paralarımı...

[Bu esnada Zehra kapıda görünür]

Zehra

[Ağlayıp bağırarak]

Anacığım. Senin paraların gittiyse benim canım gidiyor... Hafızım elden gidiyor...

Adile Dudu

[Sopayı atıp kızın boynuna sarılarak]

Hepinizin Allah belânızı versin...Kızım elden gidiyor... Hem de karnında altı aylık bir evliya çocuğiyle...
Benim evlâdım zaten tekin değildir... Geceleri ona ak

Şerif

[Gözleri parlayarak]

Elinden kapan mı vardı? Bunları bize neye haber vermedin?

Melek

Yüzüğümün, küpemin, saatimin gittiği yere, kör boğazınıza gitmesin diye...

[Hilmi ile Melek çıkmağa hazırlanırken Şerif baygın Hafıza yanaşır.]

Şerif

[Nutuk verir]

Bu felâkete müstahaksın alık... İnsan yıllarca bir yatakta yattığı kadının boynundaki beşibiryerdeleri görmez mi?

Hilmi

[Meleği elinden tutarak]

Allahaısmarladık... Hoşça kalın...

Şerif

Cehennemin dibine hırsız herif...

Hafız

[Baygınlık arasında kendi kendine inler]

Of ne olduysa bana oldu... Ben kuru başıma kaldım... Allah kimsenin karısını hülleci eline düşürmesin...

PERDE İNER

S O N